Posamezni izvod 40 grošev, mesečna naročnina 2 šilinga

V. b. b.

Ljudska knjižn. IRS
Aškerčeva
Ljubljana

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

niki, SKRBNO PREBERITE TUDI NA VAS NASLOVLJENI ČLANEK NA 7. STRANI IN SE RAVNAJTE PO NJEM!

LETNIK VIII. | CELOVEC, PETEK, 13. MAREC 1953 | ŠTEV. 16 (567)

Še težave pri sestavi nove vlade

Po medstrankarskih pogajanjih za sestavo nove vlade, ki so se začela in bila spet prekinjena minuli teden, sta OeVP in VdU skupno predala na novo poverjenemu kanclerju Figlu med seboj domenjen program za delo nove vlade. Tesna povezava med OeVP in VdU na eni strani, ki želita tristrankarsko vlado, in še vedno odločno odklanjanje socialistov, da bi pritegnili v novo vlado tudi VdUjevce, sta vtisnili svoj pečat tudi v torek in sredo nadaljevanim razgovorom, na katerih je Figl OeVP-VdU-jevski program predložil socialistom, da zavzamejo stališče do njega. Do sedaj so tudi nadaljevani razgovori potekali še povsem brezuspešno.

Iz dunajskih krogov so slišati vesti, da industrialska struja v OeVP pritiska, da bi obe desničarski stranki sestavili enostransko vlado brez socialistov, zakar pa očividno ni mnogo izgledov, ker ima pri imenovanju nove vlade tehtno besedo še zvezni prezident, ki smatra volilni izid za nalogo ljudstva nadaljevati dosedanjo koalicijo.

Novi parlament je za 18. marec sklican na svoje prvo zasedanje, na katerem bodo zaprisegli poslanci in izvolili predsednika parlamenta.

Po Stalinovi smrti

Že 24 ur po Stalinovi smrti je v petek minulega tedna bil imenovan za novega šefa sovjetske vlade Georgij Malenkov. Njegovi namestniki bodo Molotov, Beria, maršal Bulganin in Kaganovič. Za predsednika Vrhovnega sovjeta je bil imenovan maršal Vorošilov. Molotov je spet postal zunanji minister, Višinski pa glavni delegat SZ pri OZN.

Veličasten pogreb Stalina je bil minuli ponedeljek. Položili so ga poleg Lenina v mavzolej na Rdečem trgu v Moskvi. V pogrebnem nagovoru je Malenkov zatrdil, da bo nova sovjetska vlada vestno nadaljevala pot, ki jo je začrtal Stalin.

Svetovni komentarji k zadnjim dogodkom v Moskvi so zelo raznovrstni in napovedujejo po eni strani zaostritev položaja, po večini pa vlada mnenje, da bo Sovjetska zveza imela dovolj posla z notranjo konsolidacijo in ne bo mogla tvegati nevarne zunanjepolitične podvige.

Maršal Tito na poti v London

Koncem minulega tedna je predsednik FLR Jugoslavije Josip Broz-Tito odpotoval na prijateljski obisk v Veliko Britanijo. Sprva je bil, kakor znano, določen 23. marec za prihod maršala Tita v London, potem pa so obisk preložili na teden prej in bo Tito prispel v London predvidoma 16. t. m.

Maršal Tito potuje z jugoslovansko vojno ladjo „Galeb", ki jo od otoka Malte naprej spremljajo angleške vojne ladje, do tja pa so jo spremljale enote jugoslovanske vojne mornarice. V njegovem spremstvu se nahajajo jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič, državni podtajnik zunanjega ministrstva dr. Aleš Bebler, opolnomočeni minister dr. Smodlaka in nekateri visoki oficirji.

O obisku maršala Tita je nedavno dejal laburistični poslanec Kenneth Younger v britanskem parlamentu: **„Obisk maršala Tita mora biti uspeh. Z njim moramo sprejeti pogumnega voditelja borbe proti nekdanjim našim skupnim nacističnim sovražnikom, pa tudi predstavnika komunistične vlade in voditelja socialistične države, ki je znala ohraniti svojo neodvisnost napram sovjetskim hegemonističnim težnjam."**

Novi poslanik FLRJ pri zveznem prezidentu

Zvezni prezident dr. h. c. Theodor Körner je minuli ponedeljek sprejel novega izrednega poslanika in opolnomočenega ministra FLRJ Dragomira Vučiniča, ki mu je izročil svoja poverilna pisma. Nato sta imela še kratek prisrčni razgovor. Poslanik Vučinič je bil v spremstvu svojih najožjih sodelavcev iz jugoslovanskega poslaništva na Dunaju, z avstrijske strani pa je bil navzoč še zunanji minister dr. Karl Gruber.

Pred odhodom iz Beograda je jugoslovanski poslanik odgovarjajoč na vprašanja diplomatskega urednika Jugopresa poudaril, da sta „tako Jugoslavija kot Avstrija kot sosedni državi zainteresirani na nadaljnjem poglabljanju medsebojnega sodelovanja in na še tesnejšem zbližanju, kar odgovarja stremljenjem njunih narodov in ciljem utrjevanja miru v tem delu Evrope".

Med drugim je novi poslanik iznesel tudi gledanje Jugoslavije po vprašanju vzpostavitve neodvisnost Avstrije, s čimer v zvezi je dejal: „Neodvisna Avstrija je tudi v bližnji preteklosti predstavljala za Jugoslavijo poleg sigurnosti na njenih severnih mejah tudi dober znak za odnose v Evropi. Iz teh razlogov, kakor tudi iz gledišča principov, ki vodijo Jugoslavijo v njeni zunanji politiki, je v Jugoslaviji vsaka akcija v cilju vzpostavitve polne neodvisnosti Avstrije spremljana z iskreno simpatijo in podporo. Jugoslavija pazljivo spremlja napore, vložene v tej smeri, in pozdravlja vsako konstruktivno gesto, usmerjeno k temu, da se avstrijskemu narodu vrne po tolikem času in težkočah zaslužena neodvisnost."

Ob uspešnem zaključku Kmetijskih visokošolskih tednov

Letošnji Kmetijski visokošolski tedni Slovenske kmečke zveze so zaključeni. Ne bo odveč, če si ob zaključku ogledamo njihovo organizacijo in njihov potek ter ocenimo njihov uspeh.

Kar tiče organizacije, je Pokrajinski odbor SKZ prvotno predvidel, da jih priredi v Pliberku, Velikovcu, Št. Primožu, Bilčovsu, Škofičah in Zmotičah, vendar pa je sklenil, da jih priredi v sporazumu s svojimi krajevnimi odbori. Le-tem je tudi dal možnost, da iz skupno 16 predvidenih predavanj izberejo za dotični kraj zaželjena predavanja. Ko pa so se koncem januarja pričele seje oz. sestanki krajevnih odborov, se je pokazalo, da želijo slišati predavanja Kmetijskih visokošolskih tednov tudi še v drugih krajih. Na željo krajevnih odborov smo zato vzeli v program še predavanja v Železni Kapli, v Apačah, na Radišah, v Št. Janžu, v Slovenjem Plajberku, v Selah, v Kotmari vesi, v Šmartnem in v Podravljah, opustili pa predavanja v Ziljski Bistrici.

Za predavatelje smo poleg lastnih strokovnjakov prosili Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov v Ljubljani, Agrarno okrajno oblast v Celovcu, Deželno kmetijsko zbornico, Zvezo slovenskih zadrug ter dr. Francija Zwitterja in prof. Löhra. Dočim je večina od njih naši prošnji ustregla, je kmetijska zbornica sodelovanje svojih uradnikov odklonila. Zaradi tega je izpadlo predavanje prof. Löhra. Gospod ing. Tschiritsch pa je šel v dva kraja predavat kot privatnik, dočim je moral ostala predavanja odpovedati, ker je bil službeno delegiran na Dunaj. „Österreichisches Produktivitätszentrum" na Dunaju pa nam je omogočil, da smo v predvidenih krajih predvajali šest filmov o poglavitnih problemih našega kmetijstva.

Kakor v obče za gospodarsko prosvetno delo, tako so tudi za Kmetijske visokošolske tedne bili zadnji meseci silno neprikladni. Zaradi slabe lanske letine in ugodne zime je vsak kmetovalec skrbel, da bi primanjkljaj v svojem gospodarskem računu vsaj do neke mere pokril z vožnjo lesa. Potreba poglobitve gospodarskega znanja mu je bila bolj postransko vprašanje. Po drugi strani pa volilna propaganda ljudstvu skoraj ni dopuščala, da bi se na vasi resno poglobilo v svoje gospodarske probleme. Izmučen od neprenehnih volilnih zborovanj se je ta in oni raje ukvarjal s postranskimi domačimi opravili, kakor pa da bi si vzel čas in šel k predavanjem. Vse te okoliščine niso občutili pri pripravah udeležbe samo krajevni odbori in sekretariat Slovenske kmečke zveze, temveč so se ravno tako odražali pri sorazmerno še bolj pičli udeležbi na Kmetijskih visokošolskih tednih kmetijske zbornice.

Kar tiče poteka naših visokošolskih tednov, najprvo nekaj številk. Predavanj je bilo 73 in to v petnajstih krajih. V šestih krajih smo mogli predvajati tudi kmetijske filme. Predavali so štirje univerzitetni profesorji, pet kmetijskih strokovnjakov ter pet strokovnjakov iz raznih gospodarskih in pravnih področij. Udeležba je bila z ozirom na zgoraj omenjene okoliščine zadovoljiva. Po vseh krajih skupno se je predavanj povprečno udeleževalo 220 do 320 ljudi. Koliko ljudi se je v celoti udeležilo predavanj, zaenkrat čisto točno še ni mogoče reči, ker vstopnina še ni iz vseh krajev obračunana.

Največje je bilo zanimanja za veterinarska in živinorejska ter davčna in kmetijsko-pravna predavanja. Žal z davčnimi in kmetijsko-pravnimi predavanji nismo mogli po programu ustreči, ker so predavatelji bili službeno zadržani. Tudi smo opazili, da na predhodnih sestankih predavanja niso ravno dovolj posrečno izbrali, kajti udeleženci so želeli tudi še drugih predavanj. Tej želji bo seveda prihodnjič ustreženo. Med predavanji samimi pa so se udeleženci živo začeli zanimati predvsem za vprašanja iz poljedelstva, ki jih je načel prof. Sadar, kakor tudi za razvoj zadružništva v svetu, o čemer je govoril prof. Levstik. Kjer so bila, so se spustili v plodno razpravo tudi o predavanjih iz pašništva, pridelovanja krme in gozdarstva. Čeprav izredno važna in potrebna, so bila večini udeležencev še precej nejasna vprašanja okoli gospodarskega računa

(Nadaljevanje na 4. strani)

Koroški Slovenci in nacionalizem

Ob političnem razvoju, kakršnega doživljamo na Koroškem prav v poslednjem obdobju, se pojavlja v oprijemljivi obliki cela vrsta vprašanj, v katerih si mora biti vse ljudstvo na jasnem. Dejstva, kot so na primer velika zmaga demokratičnih sil pri volitvah na Koroškem, ali zavestna odločitev našega ljudstva, ki se je odločilo za demokratično pot sodelovanja z delovnim ljudstvom naroda-soseda, ali pa hinavske in podle politične akrobacije tepene belogardistične agenture v Mohorjevi hiši, postavljajo pred nas med prvimi in najvažnejšimi vprašanji prav vprašanje nacionalizma in njegove povezanosti z borbo koroških Slovencev za nacionalni obstoj in za lepšo bodočnost. Pod tem naslovom bomo v današnji in v nekaj naslednjih številkah objavili daljši prispevek, ki zavzema stališče do vprašanja nacionalizma. Prosimo pa vse prijatelje našega ljudstva, brez ozira, ali so ali niso naši naročniki, da zavzamejo do stališč, ki jih iznaša naš sestavek, svoje mnenje. Prepričani smo namreč, da lahko takšna javna, demokratična razprava o vprašanju, ki je prav danes nad vse pereče, samo koristi. Koristi našemu ljudstvu, koristi borbi za demokracijo in koristi dobrim, prijateljskim odnosom med dvema narodoma, ki že stoletja živita drug poleg drugega, in ki bosta tudi v bodoče skupaj na tej zemlji živela.

I.

Koroško ljudstvo je obsodilo nacionalizem

Da se ne bi napačno razumeli: če govorimo o nacionalizmu, ki je nam do skrajnosti tuj, potem razumemo pod tem zgodovinski pojav podrejanja svobodne človeške misli in plemenitih človeških stremljenj reakcionarni ideji nacionalne nestrpnosti, nacionalnega sovraštva in uničevanja. Pod tem pojmom razumemo pojav, ki je nastal iz osvajalnih in izkoriščevalskih teženj nastajajočega kapitalističnega sistema, ki je imel namen, zagotoviti čim več „življenjskega prostora" za rastočo kapitalistično proizvodnjo. Poleg tega pa bi naj nacionalizem — v dobi, ko so slabosti kapitalistične družbene ureditve postajale vse bolj vidne — pomagal odvrniti pozornost ljudstev od vprašanj njihovih življenjskih pogojev, njihovih pravic in njihovega mesta v družbi, ter jih usmeril v vmešavanje v pravice drugih narodov.

In še to: nacionalizem, katerega bistvo smo podali, kot skrajno nedemokratičen zgodovinski pojav seveda nima in ne more imeti ničesar skupnega z zvestobo svojemu narodu, s priznavanjem vsakemu narodu njegove pravice do obstoja, do samostojnega odločanja o svoji usodi, do polne neodvisnosti in suverenosti. Narobe. Zgodovina nas je učila in nas uči, mogoče prav posebno ob primeru dveh nacionalizmov, Hitlerjevega velikonemškega in Stalinovega velikoruskega, da sta pravica vsakega naroda na njegovo neodvisnost in možnost za njegov obstoj nezdružljiva s šovinističnim nacionalizmom, ter je prav ta nacionalizem največji sovražnik neoviranega razvoja in neodvisnosti vseh narodov. In to ne morda samo sovražnik šibkejših narodov. Ne, nacionalizem morda škoduje še v posebno velikem obsegu prav narodu, ki je nacionalizmu podlegel. Najnovejša zgodovina nemškega naroda je lahko najboljši dokaz za to našo trditev.

In ta nacionalizem, ta nedemokratični in reakcionarni zgodovinski pojav, je pri zadnjih volitvah koroško ljudstvo prepričljivo in odločno obsodilo, odločneje, kot bi pravzaprav pred volitvami smeli pričakovati.

Volilna odločitev je namreč dobila, za razliko od volilne borbe v vsej ostali državi, na Koroškem poseben prizvok. Poleg važnih političnih in zlasti gospodarskih odločitev se je postavilo pred volivce še posebno vprašanje. Po želji koroških šovinistov so morali volivci odgovoriti tudi, kakšen je njihov odnos do nacionalizma. Koroški nacionalisti so pričeli svojo umazano gonjo proti dvojezičnim šolam, torej proti edinemu elementu naše narodne enakopravnosti, ki je tudi zakonsko utemeljen, z namenom, da mobilizirajo nacionalistična razpoloženja gotovega dela prebivalstva za križarsko vojno proti koroškim Slovencem in proti vsakomur, kdor v koroških Slovencih ne vidi ljudi nižje, slabše vrste. In z istim name-

nom so pričeli tudi kampanjo proti sosednji Jugoslaviji, kampanjo, ki naj bi zastrupljala odnose med dvema sosednima državama, in med dvema narodoma-sosedoma.

Reakcionarne sile so bile prepričane, da so nacionalistični elementi v miselnosti koroškega ljudstva tako močni, da bo takšna taktika omogočila zmago nad demokratičnimi silami. In priznati moramo, da so se tudi iskreni demokrati bali, da je tako. Na srečo pa smo vsi skupaj ocenjevali položaj nekoliko napačno. Precenjevali smo moč nacionalizma in posledic, ki bi jih taktika šovinistov lahko rodila. Danes lahko ugotavljamo, da je nadpovprečen porast demokratičnih sil na Koroškem in strahovit polom nacionalistov v vrstah Ljudske stranke in zveze neodvisnih dosegel takšen obseg prav zato, ker je ljudstvo povedalo tudi svoje mnenje o nacionalizmu. Koroško ljudstvo je z veličastno zmago odobrilo pot demokratičnega sodelovanja dveh narodov v deželi in pot prijateljstva z narodom, ki živi preko državne meje. Takšna odločitev, ki je prinesla težko razočaranje koroški šovinistični gospodi, predstavlja pomemben prispevek k utrjevanju demokracije pri nas in predstavlja prav tako visoko priznanje politične zrelosti večine koroškega ljudstva.

Pred koroške Slovence pa se je postavila druga, toda do neke mere sorodna odločitev. Tako imenovana Krščanska demokratska stranka je vnesla v volilni boj, ki bi naj dejansko odločal o vprašanjih upravljanja države, šovinistične nacionalistične elemente, saj je bila prepričana, da bo naše ljudstvo tolikanj nerazgledano, da bo nasedlo dokazovanjem, kako obstoja za Slovence samo ena možna odločitev, namreč podpora izdajalske klike okrog lista „Tednika" in povsem brezizgledne kandidature doktorja Tischlerja. Prav tako, kot njihovi idejni somišljeniki na nemški strani so tudi ti slovenski predstavniki reakcionarnih stremljenj poizkušali zlorabiti narodostno zavest našega ljudstva in speljati poglede in pažnjo slovenskih ljudi od vprašanj našega boja za narodnostni in ekonomski obstoj v neko megleno, nedemokratično mržnjo proti narodu-sosedu, oziroma dejansko proti tistemu delu drugega naroda v deželi, ki nam po svojih interesih ni nasproten. V bistvu so se torej reakcionarni elementi na nemški in na slovenski strani poslužili iste volilne zamisli, le s to razliko, da je bil nemški koncept že ustaljen, tak kot skozi desetletja poprej, dočim je bil belogardistično-nacionalističen koncept KDS medel, brez doslednosti. Zato je nihal od šovinističnih teorij — da je neslovensko voliti eno od vseavstrijskih strank, preko šovinističnega gesla, da je boljši najslabši Slovenec od najboljšega Nemca, preko potvorjene in izmišljene nevarnosti za vero, vse do hlapčevskega vindišarjenja v nemškem Tischlerjevem letaku.

Toda vkljub tej razliki v primerih je ista zamisel rodila iste sadove. Prav tako kot nacionalistični šovinizem Ljudske stranke in Zveze neodvisnih se je končal s polomom, da, s hudim polomom avanturizem Krščanske demokratske stranke. Nam v korist, in tudi nam v čast. Kajti dokazali smo, da tudi v naših vrstah ni močnejših nacionalističnih usedlin, da smo tudi mi zreli, politično tako zreli, da znamo ločiti laž od resnice, da znamo ločiti to, kar koristi, od onega, kar lahko samo škoduje. In zato lahko ugotavljamo s ponosom:

Če je dejstvo, da je kakršni koli nacionalizem obsodilo koroško ljudstvo kot celota, potem je še bolj dejstvo, da smo nacionalistični šovinizem dvakrat odklonili in obsodili prav mi koroški Slovenci.

Ob takšnih nadvse razveseljivih ugotovitvah, pa ne smemo pozabiti, da nacionalistična stremljenja vkljub temeljitemu porazu še niso dokončno zatrta. Ne, za njihov nadaljnji poraz je potrebno še mnogo dela, še mnogo borbe. Zavedati se moramo tudi, da moramo premagovati nacionalistične ostanke tudi tam, kjer niso toliko stvar politične taktike, kot pa tradicije, to je v vrstah onih ljudi, ki so v splošnem demokratično usmerjeni, ki bi morali po svojih principih in po svojih lastnih interesih biti naši prijatelji, pa se do tega spoznanja še niso v zadostni meri dokopali.

(Nadaljevanje v prihodnji številki.)

Po širnem svetu

Tokio. — Japonske oblasti so sklenile, da bodo izgnale 8 državljanov držav sovjetskega bloka. Med izgnanimi je 5 Rusov, 2 Poljaka in 1 Čehoslovak. Vsi ti morajo zapustiti Japonsko do 31. tega meseca.

Rangun. — Burmanska straža je pri vhodu v prepovedano vojaško cono v Rangunu ranila dva uslužbenca sovjetskega veleposlaništva, ko se avto, v katerem so bili sovjetski diplomati, ni hotel ustaviti.

Kandidata brez mandata - kaj sedaj?

Na Koroškem se po volitvah dva možakarja nič kaj dobro ne počutita v svoji koži. Oba sta sicer po svojih najboljših močeh in iz samega nesebičnega idealizma skušala služiti „višjim ciljem". V to svrho sta se tudi oba potegovala za poslanske stolčke. Častihlepnejši profesor v Celovcu, gospod Tischler, ki v zadnjem času — brez vsakega strahu pred krivo prisego — kliče celo Boga za pričo, da mu ni za šilinge, je želel zasesti kar dva dobro plačana sedeža na en mah, enega v deželnem, drugega pa v državnem zboru. Skromnejši mož na Miklavčevem, nekdanji vaški učitelj in poznejši SA-Standartenführer Steinacher, ki mu morajo šilinge itak prigarati le drugi, pa se je že v naprej zadovoljil z enim stolčkom v dunajskem parlamentu.

Želje včasih ostanejo želje in če so še tako pobožne. Tudi najlepših sanj je po navadi hitro konec.

Tako je naneslo, da sta po končanih volitvah oba kandidata padla z oblakov in je obema preostal od vseh velikih nad in upov kot zvest spremljevalec samo še ogromen črn — maček. Kar namreč niti prvi in niti drugi ni pričakoval, se je zgodilo: ljudstvo je obema obrnilo hrbet. Slovenci so razločno povedali, da ne marajo Tischlerja, Nemci pa so pokazali, da jim je prav malo mar za Steinacher'a. Pripadniki tistega obnovljenega plemena „vindišarjev", ki so ga uradno odkrili šele v prvem letu druge polovice dvajsetega stoletja po Kristusovem rojstvu, in na katere sta se oba „heimattreue" patriota kot „engere Landsmänner" in „ganz Einheimische" obračala z apeli in prošnjami, pa se vabam niso mogli odzvati iz preprostega razloga, ker jih v resnici pač ni, čeprav sta hotela Steinacher in Tischler nasprotno dokazati.

Tischler se dela kot da je svojo polomijo že za silo prebolel in se udal v božjo voljo. Zato pa so pri „Tedniku" vse Slovence, ki ga niso hoteli voliti, enostavno in iz gole krščanske ljubezni nazmirjali z „brezbožno maso", sami pa so se odločili, da bodo v bodoče „brezstrastno gradili in kovali, žrtvovali in — molili". Marsikdo se bo spomnil, da se je tudi Hitler zatekel k Bogu in molitvi, ko mu je pričela teči voda v grlo, pa je bilo že prepozno, hudič ga je vseeno vzel.

Še huje, izgleda, je prizadelo gospoda SA-Standartenführerja. Do danes še ni prišel do sape. Po volitvah leta 1949 je kot prvi napisal uvodnik za „Volkszeitung", kjer je triumfiral, da nobena koroška občina nima več slovenske večine. Sedaj, ko bi moral zapisati, da na slovenskem ozemlju skoro nobena občina nima več OeVP-jevske večine. sedaj je obmolknil ko grob, ko da ga je zemlja požrla. Pa še vendar ni dolgo od tega, ko je bil še sila gostobeseden, na zborovanjih in v stolpcih celovške „Volkszeitung". In niti še ni dolgo od tega, ko so na Miklavčevem precej glasno govorili o nekih obljubah, da bodo delavci dobili tri proste dni in da jih bodo gostili, ko bo gospod Standartenführer postal deželni glavar. Seve, delavci so se požvižgali na obljube in na Steinacherja. Zato je mož postal tako molčeč Poraz mu je segel do kosti.

Tudi v njegovi centrali v Celovcu so hudo potrti zaradi tega poraza. Nekaterim v njegovem krogu se morda vsaj približno jasni, da šovinistični marši, ki jih Standartenführer še vedno nadvse obrajta, za današnji čas niso več primerni. Morda jim je že nekoliko žal, da so ga pred leti izkopali iz nacistične ropotarnice in ga kot „izvedenca za narodnostna vprašanja" ustoličili za svojega strankinega vicešefa. Morda, pravimo, kajti do volitev so ga imeli še v velikih časteh, saj so mu poverili nalogo usmerjanja vse njihove zavožene poti, splošne gospodarske in narodno-politične. Za pust so ga hoteli obdati celo s sijem nekega borca za mir in mednarodno sporazumevanje ter ga v duhu že gledali s kolajno Nobelove nagrade za mir.

Od vsega tega jih sedaj, umevno, precej glava boli. Slišati je, da nekatere treznejše glave že resno ugibajo, kako bi se ga na lep način spet odkrižali, da ne bi zatiščal njihov voz v še večjo zagato. Profesor Tischler in neki VdU-jevski časopis — nekam čudno naključje — sta že pred volitvami vedela povedati, da bo avstrijska republika poverila Steinacherju neko diplomatsko misijo v Zapadni Nemčiji. No, morda na Dunaju le vedo, da ni dobro postavljati kozla za vrtnarja in slabega patriota za predstavnika v tuji državi.

Mi imamo drug predlog. Oboževalci Steinacherja zelo radi poudarjajo njegove „neminljive zasluge pri reševanju ogroženega nemštva" na vseh koncih sveta: Po prvi svetovni vojni na Koroškem, na to v gornji Šleziji, na Gradiščanskem, v Posarju, pozneje v vlogi poveljnika nacistične petokolonske organizacije VDA in danes ponovno v vlogi junaka na mostišču v obrambi pred grozečo „slovenizacijo" Koroške. Naj gre zaslužni mož res tja, kjer se lahko izkaže in kjer so Nemci ogroženi. Naj gre v Nemčijo, a ne v zapadno, marveč v vzhodno, od koder dnevno beže stotine in tisoči pred kominformovskim nasiljem. Tam bi se junak iz Miklavčevega ponovno lahko postavil in skušal rešiti, kar se še rešiti da. Če bi mu ta posel morda le slabo uspeval, bi vsekakor imel še to možnost, da se kot prividni kandidat za Nobelovo nagrado za mir posveti vsaj vzreji Piccassojevih belih mirovnih golobov ter predavanjem iz te panoge gospodarstva na kominformovskih zlaganih mirovnih kongresih. Morda bi to ne bila najslabša rešitev za kandidata brez mandata. Naj še pristojni in poklicani o tem razmislijo. Mi bi bili vsekakor za to. Prvi kandidat, ki mu je tudi splaval po vodi mandat, bi ob bridkem slovesu pri ordinariatu že našel usmiljenega tolažnika. Koroška ne bi žalovala.

Železna metla in kominformovsko smetišče

Včasih, če mi že nič pametnejšega noče priti na misel, se pač še zgodi, da začnem listati in pregledovati tako po malo koroški kominformovski tisk. No, pa saj ni mnogo dela s takim prelistavanjem. Saj obstoja na Koroškem le še en sam kominformovski listič odkar sta izdihnila „Volkswille" in „Slovenski borec". To je novo „glasilo demokratičnih Slovencev na Koroškem", ki se prav napihujoče imenuje „Ljudski glas". Sicer je pa tako, da niti ta listič pravzaprav ni k o r o š k i kominformovski tisk, kajti njegova vsebina je importirana od daleč sem, pa čeprav ga tiskajo v Celovcu. Še vedno bolj koroški pa je vsekakor, kot „Wahrheit" iz Gradca, ki ji za pošiljanje na Koroško spremenijo glavo, da bi farbali bralce, češ, da rajni „Volkswille" še živi.

Torej k našemu „koroškemu" kominformovskemu tisku: Ime „Ljudski glas" bi samo po sebi znalo še nekako imponirati. Le čudno mora biti to „ljudstvo", ki spušča take glasove kot ta „Ljudski glas", zlasti, če sodimo po njegovih zadnjih predvolilnih in prvi povolilni številki. Oglejmo si jo malo!

Za OeVP, VdU in celo „slovensko" KDS ta „slovenski" listič pred volitvami ni kazal mnogo zanimanja. Komaj, da jih je omenil. Zato se je pa tem bolj zaganjal v prokleto DF in socialistično stranko, zlasti pa je na vseh straneh zadnje predvolilne številke „Ljudskega glaseka" kljub revnemu širokoustenju prišel do občutnega izraza silen strah, da poziv DF ne bi odtegnil preveč glasov VO. Sedaj pa so njegovi pisuni že malo potolaženi, kajti za „neznatne" izgube v krajih, s katerimi so se pred volitvami najbolj pobahali, na primer v Selah, Železni Kapli in Beli, so pa drugod, v nekaterih občinah pliberške okolice na primer, pridobili 100 % glasov (kjer so 1949 imeli enega volivca, jih imajo sedaj kar dva).

Da bi po volitvah klavrno poskušali omalovaževati poziv DFDL, naj koroški Slovenci volimo SPOe, sedaj pravijo, da je „vsak politični analfabet mogel že pred volitvami presoditi, da bodo socialisti ne samo na Koroškem, temveč v vsej Avstriji povečali število svojih glasov". Pred volitvami pa so menda ravno koroški kominformovci bili še slabši od analfabetov, kajti z vso gotovostjo so računali, da bodo nekateri socialistični poslanci po volitvah odstopili svoja mesta njim in zatrjevali so dobesedno, da je „še prav posebno potrebno, da bodo z ž e l e z n o m e t l o p o m e t e n i s svojih stolčkov".

Železna metla, ki jo je „Ljudski glas" kakor samega sebe importiral izza Železne zavese, pa res ni mirovala. Kar močno je pometala ljudi s stolčkov. Samo da med kominformovci in njihovimi petolizci samimi, ne pa med vrstami socialističnih poslancev. Pometala je že pred volitvami in še po njih. Zaman smo namreč iskali na kandidatnih listah tiste politične mineštre od pečenih Moskvičev, preko Dollfussovih ministrov pa tja do bivših nacistov v Nacionalni ligi, ki so jo hoteli skuhati v počenem piskru „Ljudske opozicije", „prvoborca", „KZ-lerja", dosedanjega edinega deželnega poslanca Levega bloka Tschofeniga. Pa on ni edini, ki ga je že pred volitvami zajela železna metla. So tudi še druga imena, na primer Perchthold za celovško občino ali Peskoller v Beljaku, ki so nekoč blestela med prvimi v kominformovski hierarhiji na Koroškem, sedaj pa jih ali sploh nisi več našel ali pa čisto na koncu dolge, predolge kandidatne liste. Možakarji so pač odslužili! In če si tiste dni šel mimo kakega njihovega stanovanja, si enega slišal peti, drugega pa tiho žvižgati pesmico: „. . . pa mi ga žingamo, pa mi ga žagamo . . .!"

Po volitvah pa je kominformovska železna metla svoje delo kar hitro opravila, tako da prizadeta levi socialist Scharf in „prepričani katoličan" Dobretsberger niti zapazila nista, kdaj so se jima „zahvalili" za izposojilo „dobrega" imena — nikakor ne avstrijski kominformistični prvaki, marveč samo še „ljudsko-opozicionalci" Koplenig, Fischer, Honner in Elser, ter se sami, brez priveska, usedli na svoje bore štiri parlamentarne stolčke.

Da, skoraj bi pozabili omeniti najvažnejšega kandidata kominforme za koroški deželni zbor, Andreja Haderlapa, ki je kandidiral na tako „obetajočem" mestu, da je „malo" manjkalo, pa bi bil izvoljen. Kaj pomeni že enajst kandidatov pred njim na listi, ko so pa, razen edinega prvega, ki je še ujel stolček, bili vsi skorajda izvoljeni?

Andrejček pa ima sedaj, izgleda, hude skrbi. Izvoljen ni bil, pa čeprav je pred volitvami dal svojo lepo sliko v lastni časopis in se, da bi zvabil na svoje limance vsaj nekaj več volilcev, pobahal celo s tem, da je bil nekoč tudi v DFDL. Dejansko je bil, ampak ves čas le kot agent n a j m a n j kominforme! Agent pa ostane agent — to vedo tudi njegovi sedanji naredbodajalci in šefi, pred katerimi se v zadnjem času menda očitno boji, da ne bi tudi proti njemu, kakor proti tolikim drugim, uporabili žago in železno metlo. Sicer si ne bi mogli razlagati, zakaj si gospod Haderlap v svojem zadnjem, s polnim imenom podpisanem uvodniku v „Ljudskem glasu" skuša umiti agentovske umazane roke. Čeprav bi mu bilo treba samo pregledati predvolilne številke „Slovenskega vestnika" iz leta 1949, v katerih smo vodilne koroške kominformiste razkrinkavali kot verne hlapce in pomagače avstrijske reakcije, pa vendar laže, češ da je DF tedaj še priznaval, da „je edino levi blok, ki še dosledno brani protiimperialistično borbo v Avstriji".

Morda je gospod Haderlap sam in edini tedaj še dajal levemu bloku taka priznanja, ko je bil še kot n a j m a n j kominformovski agent v Demokratični fronti. Sedaj pa skuša to poudarjati, da bi svoje šefe prepričal o svoji brezkompromisni udanosti. Morda se mu majajo tla pod nogami, da sedaj za lase privlači na dan svoje „zasluge" izza časa svojega „udejstvovanja" v DFDL. Morda ga res že „čistijo", kakor čistijo povsod v kominformi politične renegate, ki so jih nekaj časa uporabljali kot umazano orodje za prav tako umazane namene. Morda misli, da si mora na tak način umiti roke, čeprav bi bilo povsem zaman, kajti omenjena priznanja zelo verjetno tudi Andrejček levemu bloku pred volitvami leta 1949 ni dajal, vsaj ne javno, ker se še spominjamo njegovih tedanjih volilnih govorov (o nekaterih so nam na razpolago celo še manuskripti!), ko je zelo glasno rohnel — seveda samo podlo svetohlinsko in agentovsko — proti kominformi in proti svojim poznejšim odnosno še sedanjim šefom in naredbodajalcem.

Pa vse skupaj: nič zato! Saj vso koroško kominformo in edini njen listič „Ljudski glasek" s svojim izdajateljem, lastnikom in odgovornim urednikom vred že nihče, vsaj nobeden preudarni človek ne jemlje več resno. Kljub temu pa jim k vsem velikim izgubam zadnjega časa izrekamo svoje sožalje!

Opozorilo lovcem

Lovce, ki so se že prijavili ali ki so se do sobote še nameravali prijaviti za izlet v Kočevje, obveščamo, da nam je Lovska zveza Slovenije včeraj sporočila, da trenutno pogoji za lov na ščetinarje niso več najbolj povoljni. Zato smo razpisani izlet preložili za nedoločen čas. Lovci, ki so že vplačali stroške za izlet, lahko denar ob priložnosti spet dvignejo ali pa ga jim bomo naložili pri celovški Hranilnici in posojilnici. Izlet pa bomo ponovno razpisali, čim bo čas spet ugoden.

Uredništvo „Slovenskega vestnika".

Po naši zemlji

Bače

Tragična nesreča je zadela Sonjo Baumgartnerjevo, služkinjo pri zdravniku dr. Staudacherju. Sonja je pred enim letom porodila otroka in ker je bila zelo vestna in pridna, jo je zdravnikova družina kljub temu obdržala tudi nadalje v službi, čeprav ima tudi svoje otroke in so z njenim otrokom tudi lepo ravnali. Minuli petek je Sonja položila svojega otroka v nek jerbas za perilo, ki je bil na obeh straneh obložen z blazinicami. Medtem, ko je bila služkinja zaposlena s pospravljanjem v prvem nadstropju, je na otroka pazila zdravnikova žena. Nato pa je morala po opravkih od doma ter je Sonji naročila, naj sama pazi na otroka. Sonja pa je v prvem nadstropju delala še okoli pol ure in nato šla pogledat za otrokom. Otrok pa je sedel upognjen z obrazom stisnjenim v blazine, kakor da bi spal. Toda kmalu je mati zapazila, da je bil otrok čisto bled in trd ter ni dal nobenega znamenja življenja. Takoj je zanesla otroka k zdravniku v ordinacijski prostor, toda vsi poskusi oživljanja in injekcije so bile brezuspešne. Otrok se je v neopaženih trenutkih v blazinah zadušil, ker se ni mogel dvigniti, dočim je bila mati v bližini zaposlena. Proti nesrečni materi je bila vložena ovadba zaradi prestopka opustitve nadzorstva otroka po starših.

Podrožčica

Pri gotovih slovesnostih je v navadi, da streljamo s topiči. Pri tem poslu pa je potrebna skrajna previdnost, ker pogosto se je že primerila pri streljanju tudi usodna nesreča. O takem dogodku poročamo tudi danes iz našega kraja. Gozdni delavec Jožef Rath je namreč hotel preizkusiti nov topič. Nabil je topič, ki ga je vdelal v neko leseno klado. Nato se je nekoliko odstranil in ga z provizorično vžigalno napravo sprožil. Medtem je topič vrglo iz lesene podlage in zagnalo v loku kakih 14 metrov daleč ter je zadel Ratha v levo spodnje stegno, pri čemur je utrpel dvakraten zlom kosti in so ga morali nemudoma prepeljati v bolnico v Beljak. Pri godovih, sejmih in posebno o veliki noči, ko pogosto streljajo s topiči, je torej na mestu zelo skrbna previdnost.

Železna Kapla

Volitve so minule. Vroč boj je končan morda za nekaj let. Počasi se bodo umirili in uravnovesili tudi razburjeni duhovi. Sicer pri nas stranke letos s svojimi zborovanji in obljubami niso preveč razsipavale. Rajši so se posluževale tihega zalezovanja in nagovarjanja „manj zavednih“ vsak na svojo stran in vsak agitator je trdil, da je njegova stranka najboljša.

Veliko izjemo je pri tem naredila KDS oziroma njeni sotrudniki, kateri so si morali nemalo namazati jezike in pete, ker so našli po svojih agitatorjih poti in gazi po visokem snegu do sleherne bajte in vsake zapuščene mamke, ki se je drugače gotovo vsa štiri leta nobeden ni spomnil. Drugega jim pa tudi ni kazalo, ker volilno zborovanje pri Kolarju, na katerem sta govorila dr. Inzko in dr. Vinko Zwitter, je poteklo kaj klaverno. Ko je namreč prišlo po govorih do diskusije, je bilo slišati dosti mnenj, ki so bila tem gospodom skrajno neprijetna, tako, da so govoreče gotovo najmanj petkrat prekinjali in hitro končali še s pesmijo, nato pa pobrali klobuke in jo tiho odkurili skozi vrata. Pisali so sicer o sijajno uspelem zborovanju in ogromni udeležbi, toda ničesar tega ni bilo opaziti. Pa tudi govora sta vsebovala le visokodoneče obrabljene fraze in izmišljotine o skrbi za stvari, ki jih ni in ki jih znajo sfabricirati samo v NskS. Izid volitev jim seveda ne gre v račun, ker takšen trud kot so ga doprinesli za svojo stvar, ob uvidenosti volivcev gotovo ni najboljše poplačan.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni bo priredilo v nedeljo, dne 22. marca 1953, ob 15. uri Finžgarjevo igro

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“

Prijatelji domače ljudske prosvete vabimo k številni udeležbi.

Tudi kmečki visokošolski teden, ki ga je priredila pri nas Slovenska kmečka zveza, so ti razbijaški elementi ožigosali kot vsako prireditev ali tečaj naših organizacij kot strašno nevarnost za vero in koroško krščansko kulturo še posebej. Toda le niso mogli odbiti vseh. Pač pa bi lahko bila udeležba mnogo večja, če bi ta gonja nasprotnikov ne bila tako zahrbtna in strupena.

Kljub temu pa je bil uspeh nadvse lep. Udeleženci niso mogli prehvaliti govornikov in vsi navdušeni so zatrjevali, da so tako lepo in stvarno predavali in tako praktične in potrebne reči so učili, da si boljšega ne moremo želeti. Hvaležni udeleženci so prosili govornike, naj bi prihodnje leto spet prišli. Eden izmed nestrpnih kratkovidnežev se je preje izrazil, češ: Pojdem tudi jaz, ter bom tem jugoslovanskim agentom že pokazal, bom že take povedal, da bodo morali kar prenehati, tako jim bom podkuril. Predavatelj pa je ravno govoril „o pomoči domačim živalim pri porodu“. Pod vtisom sijajnega referata pa jo je dotični seveda osramočen in tiho odkuril.

Tudi v Železni Kapli se jasni. Gospod je pri KDS pa naj si enkrat za vselej zapomnijo, da so jo končno polomili za vselej. Slovenski narod si želi sloge in miru ter najtesnejše naslonitve na matični narod v Sloveniji, ker brez matičnega naroda smo zapisani gotovi smrti, katero nam tako velikodušno pripravljajo gospodje pri NS. Narod je pokazal, da ti skrbni voditelji končno izgubljajo čredo, čeprav so se velikodušno zatekli še k našim ženam ter jim ukazali, da se končno tudi smejo, tako rekoč „morajo“ vključiti v javno življenje, čeprav so jo vse doslej potiskali k „svetišču“ kuhalnice in kolovrata, ki da sta edina naloga in cilj žene v življenju.

Vidra ves

Komaj so se vzbudili prvi pomladanski dnevi in se že oglaša spev ptic po naših sadovnjakih, se je na globoko žalost preostalih Dirntiševih uresničila ona turobna: Pomlad že prišla bo, ko tebe na svetu ne bo, ko te bodo djali v črno zemljo. Po kratki mučni bolezni je pretekli teden preminul Dirntišev oče Jurij Maček, ki je vse svoje življenjsko delo in trud posvečal domači grudi, ki jo je prevzel po svojem očetu. Po svojem značaju je bil eden izmed naših, neupogljiv in zaveden član slovenske narodne družine, kakor je tudi vsa ostala Dirntiševa družina. Vsem v vasi je bil dober sosed in ga je odlikovalo pristno domače gostoljubje in radodarnost do bližnjega. Nedavno je izročil gospodarstvo svojemu sinu Juriju, ki se je pred kratkim poročil in bo tako klilo pri Dirntišu novo mlado življenje.

Minulo soboto so ob številni udeležbi žalnih gostov zanesli pokojnega Dirntišovega očeta na pokopališče v Nončo ves in ga izročili materi zemlji k zadnjemu počitku. Pokojnega očeta bomo ohranili v lepem spominu, preostalim sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Radiše

Kakor v mnogih vaseh po naši zemlji je Slovenska kmečka zveza v letošnji zimi tudi nas na Radišah obdarila s svojim Kmetijskim visokošolskim tednom, kjer so nam predavatelji, priznani strokovnjaki, živo in nazorno posredovali znanje iz tako obsežne stroke kmetijskega gospodarstva. Čeprav je naš tečaj pripadel že v čas, ko se vzbuja zgodnja pomlad in kliče delo v gozd in druge priprave za pomladansko delo, je bilo zanimanje za predavanja povoljno in vsem, ki so jim prisostvovali, ni žal za čas, ker to znanje izkušenih strokovnjakov jim je bilo podano v taki obliki, da jih je vsak lahko razumel in je na obzorju ogromno pridobil. Za posredovanje kmetijske strokovne izobrazbe so bila predavanja več vredna kakor če bi prebrali količine strokovnih knjig, ki jih je včasih težko razumeti, vendar bo po teh predavanjih tudi strokovna knjiga vsakemu lažje razumljiva. Prav odlično smo razumeli strokovne profesorje iz Slovenije, ki so takoj našli kontakt z nami in smo se lahko sami prepričali, da so vsi pomisleki od nekaterih kratkovidnežev proti njihovemu sodelovanju na Koroškem le zlonamerni in brezpredmetni.

Škoda samo, da ni bil obisk Kmetijskega visokošolskega tedna še številnejši, ker vsakemu je lahko žal, da si ni privoščil teh za svoje uspešnejše gospodarstvo tako koristnih naukov, ki so bili neprecenljiv dar priznanih predavateljev. Vemo, da govorimo vsem iz srca, ki so bili deležni predavanj, če izražamo Slovenski kmečki zvezi za njeno prizadevanje najlepšo zahvalo, nič manj pa predavateljem, profesorjem iz Slovenije, za naše razmere tako primerna in potrebna predavanja in željo, da bi mogli biti prihodnjo zimo spet deležni tako koristne šole.

Slovenji Plajberk

V teku Kmetijskih visokošolskih tednov Slovenske kmečke zveze smo tudi pri nas imeli v nedeljo, 1. marca, dvoje predavanj. Predavala sta nam prof. Jelačin o krmljenju živine in prof. Pirc o zboljšanju pašnikov.

Predavanj se je udeležilo lepo število naših gospodarjev, ki so z navdušenjem sledili izredno zanimivim, predvsem za nas prikrojenim poljudnim predavanjem. Predavanja so nam v resnici odprla pot v naših izredno perečih gorsko-kmečkih vprašanjjh in smo predavateljem za njihov trud zelo hvaležni.

Predavanj pa se je udeležil tudi eksponent OeVP in gostilničar Serajnik iz Podna z dvema ali tremi svojimi pristaši. Navzlic temu, da je tudi on bil za predavanja navdušen, ni mogel prikriti svoje OeVP-jevske nestrpnosti. Ko se je pri razpravi h predavanjem priglasil k besedi, je predavanja sicer pohvalil, ni mogel pa razumeti, da so prišli k nam v Slovenji Plajberk predavat ljubljanski profesorji.

Njegovemu nerazumevanju se ne čudimo, ker vemo, da bi še danes navdušeno poskakoval in ploskal z rokami, če bi se kolo zgodovine zavrtelo za 10 let nazaj. Zato hočemo na tem mestu njega in njemu enakomisleče samo podučiti, da je čas že pred osmimi leti pometel s tako in podobno duševno zakrknjenostjo. Ves svet in z njimi vred vse naše stvarno gledajoče ljudstvo stremi za tem, da bi se države sosede med seboj res razumele in da bi se med ljudmi in narodi razvili kar najbolj plodni stiki sodelovanja in razumevanja. Že iz tega ozira je pobuda SKZ, da so prišli tudi v Slovenji Plajberk predavat ljubljanski profesorji, vsega priznanja vredna. Mi bi nič ne imeli proti temu, če bi g. Serajnik poskrbel, da bi prišli med nas tudi nemški strokovnjaki, glavno nam je, da bi tudi od njih enkrat slišali našim razmeram tako odgovarjajoča predavanja, kakor smo jih to pot slišali.

Pa še eno, gospod Serajnik, si zapomnite: Tudi v Slovenjem Plajberku je Vaša in Vašega miljenca Steinacherja politika klavrno pogorela. Mi želimo mir in dobrih sosedov, pa če je to Vam prav ali ne. Strokovnjake iz Slovenije pa vsi vabimo, da bi prišli prav kmalu spet k nam.

Mlad gospodar išče nevesto v starosti 20 do 25 let.

Dopisi s sliko na upravo pod značko „Pomlad“.

Vabilo

na redni letni občni zbor Južnokoroške semenarske zadruge, registrirane zadruge z omejenim jamstvom, ki je sklican za **četrtek, 19. marca 1953, ob 10. uri dopoldne** v Delavski zbornici v Celovcu, dvorana št. 2 v prvem nadstropju.

Dnevni red

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti.
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev zapisnika.
3. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora.
4. Poročilo upravnega odbora.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Odobritev računskega zaključka za leto 1952.
7. Nadomestne volitve.
8. Smernice za delo v letu 1953.
9. Slučajnosti.

Za slučaj, da občni zbor ob določenem času ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih in zastopanih deležev.

Celovec

Odbor za koroški velesejem je že tedne zaposlen s pripravami in čeprav je še pet mesecev do sejma, se zdi, da bo čas za izvedbo vseh predvidenih načrtov skoraj prekratek. Številne prijave za splošni prikaz gospodarstva, posebno še za lesni velesejem, zahtevajo, da odbor poskrbi za razširitev velesejmskega prostora. Zaradi tega bodo razširili velesejmski prostor na Miestaler-cesto, Hasner-cesto, pred gimnazijo in Carinthijo.

Do zdaj so že prijavljeni številni razstavljalci vodilnih tvrdk iz vseh panog gospodarstva ne samo iz Koroške in vse Avstrije, temveč tudi že iz Zapadne Nemčije. Udeležba vodilnih gospodarskih podjetij iz tu- in inozemstva je dokaz, da se koroški velesejem zelo uveljavlja in pridobiva na pomenu. Ravno tako bo tudi letos veselični prostor zaseden z različnimi možnostmi razveseljevanja, obiska vrednimi zanimivostmi ter gostinskimi obrati za okrepčilo in zabavo.

10. avstrijska lesno-gospodarska prireditev 1953

Na 1. avstrijsko lesno-gospodarsko prireditev v okviru koroškega velesejma je povabljena prizadeta industrija in podjetja kakor tudi strokovni izvedenci lesnega gospodarstva in lesnih predelovalcev na razpravljanje o skupnih koristih in novih gospodarskih vezeh med producenti surovine „les“ in predelovalno industrijo in obrtnimi podjetji. Na prireditvi bodo gospodarsko pomembna predavanja o izkoriščanju važne surovine „les“.

Sporazumno z zveznim ministrstvom za trgovino in obnovo bo na razstavi „služba ljudstvu“ poseben prikaz najzanimivejših eksponatov lesnega gospodarstva na razpolago. Posebna razstava bo pokazala tudi bistvene znake prevoza in transporta lesa kakor njega predelavo in drugo.

Sejmi bodo:

Blagovni in živinski sejem dne 16. marca v Borovljah; blagovni in živinski sejem dne 16. marca v Pliberku; sejem dne 19. marca v Dobrli vesi.

Zgodovinsko društvo za Koroško je podalo obračun svojega dela

Zgodovinsko društvo za Koroško je predzadnji torek imelo svoj letni občni zbor. Na njem se je predsednik dvorni svetnik dr. J. Gölles po kratkem pozdravu spomnil najprej nekaterih zaslуženih članov, ki so v preteklem letu umrli, med njimi predvsem dobrolskega notarja dr. Winklerja, ki ima posebne zasluge za zgodovinsko raziskavanje Podjune, nakar je podal obširno poročilo o delu društva njegov tajnik direktor muzeja g. dvorni svetnik dr. G. Moro.

Iz poročila je razvidno predvsem vedno večje zanimanje za delo društva v javnosti, ki se izraža tudi v stalno naraščajočem številu članov, ki je trenutno 1121. Temu izrednemu zanimanju javnosti, predvsem pa velikemu kulturno-pospeševalnemu razumevanju koroške deželne vlade, se ima društvo zahvaliti, da je v zadnjem letu lahko založilo kar sedem obširnih publikacij, med katerimi naj poleg rednega 142. letnika „Carinthia I“ in izdaj v vrsti „Arhiva za domačo zgodovino in topografijo“ omenimo le slavnostno izdajo za Rudolfa Eggerja „Prispevki k starejši evropski kulturni zgodovini“, zvezek I, pri kateri je sodelovalo 34 znanstvenikov iz Anglije, Avstrije, Bolgarije, Danske, Francije, Italije, Jugoslavije, Nemčije in Nizozemske ter znamenito delo Oswina Morota „Narodopisne skice iz ozemlja koroškega Noka“.

Veliko zanimanje v javnosti so vzbudila tudi številna znanstvena predavanja društva, pri katerih so nastopili v okviru kulturne izmenjave z narodi sosedi tudi predavatelji iz Jugoslavije in Italije. Nadalje je društvo nadaljevalo z izkopavanji na Magdalenski gori, poskusna izkopavanja pa so bila na Graščarci, ki se bodo letos nadaljevala. Prav tako bo društvo tudi v prihodnjem letu izdalo večje število znanstvenih publikacij, kakor je omenil društveni tajnik v svojem poročilu.

Po dopolnilnih volitvah v društveni odbor je na koncu predsednik društva dr. J. Gölles apeliral predvsem na učiteljstvo, da naj se bolj vključi v delo društva in predvsem v mladini vzbudi večje zanimanje za domačo zgodovino.

Zadružništvo je pot k lepšemu življenju našega kmeta

Minulo nedeljo si lahko srečal pri Brezniku v Pliberku v posebni sobi može kmete, ki so ob zapisnikih in raznih listinah razpravljali o zadrugi, ki se v okolici vedno bolj uveljavlja. Bila je seja Živinorejske zadruge, ki ima na vrhu Belšaka svoj zadružni pašnik in posestvo, kateremu je bila posvečena skrb odbornikov. Krivico bi delal našim kmetom, če bi jim očital, da nimajo zanimanja za zadružništvo in napredek, kajti če si le nekoliko prisluhnil razgovorom, si moral ugotoviti, da je odgovornim uspeh in razvoj Živinorejske zadruge pereča zadeva in imajo voljo izkoristiti vse možnosti, ki bi koristile podvigu živinoreje, ki predstavlja najvažnejši donos našega kmetijstva. Kmetje domačini sami so sklepali o izboljšanju zadružnega pašnika, o pogozdovanju poseke, o nasaditvi mladega sadnega drevja, o službeni pogodbi s pastirjem, o določitvi pravilne meje posestva in o mnogočem, kar zadeva delo zadruge, ki ji služi tudi obsežno zadružno posestvo. Morda si se lahko kaj naučil od mož, za zadružni uspeh zaskrbljenih, ki so iz lastnega nagiba sprožili marsikatero uvaževanja vredno misel in idejo, kakor na primer preudarni načelnik Črčej, izkušeni zadružnik Kos, agilni Zechner, novi odbornik Broman, vedno iniciativni Milač in vsi ostali. Vsi so, kar je morda važno, da se poudari, brez zastopnika Zveze, pokazali globoko razumevanje za pomen zadruge, ki more ob uspešnem delovanju samo koristiti našemu z velikimi gospodarskimi težavami borečemu se kmetu.

Ta zbor zadružnikov je dal povod za razgovor tudi o ostalem zadružništvu za Pliberk in okolico, predvsem o najpomembnejši ustanovi Kmečki gospodarski zadrugi. Ni nobenega dvoma, da se je Kmečka gospodarska zadruga Pliberk v kratkih letih svojega obstoja krepko razmahnila in postala pomemben gospodarski faktor. Pliberška Kmečka gospodarska zadruga se je razvila iz Jugoze, ki je bila leta 1947 ustanovljena v Šmihelu. Ustanovni občni zbor Kmečke gospodarske zadruge je bil novembra leta 1948. Kmalu so se pričeli kmetje oglašati in so pristopali k zadrugi ter so v prvem obdobju pokazali največje zanimanje predvsem za kmetijsko orodje in gospodarske kmetijske stroje. Promet je rastel od meseca do meseca in vsako leto dosegel pomemben napredek. Preteklo leto je zadruga razpečala množine umetnih gnojil na naše kmetije in s tem doprinesla mnogo k izdatnejši proizvodnji. Umetnih gnojil so se posluževali marsikateri kmetje, ki jih prej kdaj niso uporabljali.

Brez dvoma je, da je pliberška gospodarska zadruga v najlepšem razvoju, seveda pa še davno ni dosegla svojega končnega cilja. Vzroki so različni. Predvsem je treba vedeti, da se mora pliberška gospodarska zadruga uveljavljati v močni konkurenci. Težave so tudi v pomanjkanju primernih in urejenih poslovnih prostorov in skladišč. Za odpravo vseh teh pomanjkljivosti se odbor resno trudi in pričakovati je, da bo uspelo v doglednem času navedene težkoče premostiti. V nemali meri pa je vzrok težkoč tudi občuten zastoj pri vnovčevanju kmečkih proizvodov. Zastoj odprodaje krompirja je lansko jesen marsikateremu kmetu, ki mu je pretežen vir dohodkov izkupiček za prodani krompir, prekrižal načrte. K temu se je pridružil tudi padec cen živini in prašičem ter že itak pogosto preveč izkoriščano sekanje lesa. Zadnje čase je nastala tudi kriza pri dobavi mleka, kar vse vpliva predvsem v pliberškem okraju na gospodarsko moč kmetijstva in neposredno tudi na uspešnejši razvoj zadruge. Mimogrede omenjeno je pliberška okolica brez vsakega tržnega središča ter so zaradi tega kmečki proizvodi neprimerno cenejši kakor v okolici Celovca, Vrbskega jezera ali Beljaka. Prizadevanje Kmečke gospodarske zadruge gre za tem, da s primernimi ukrepi, zlasti s posredovanjem odkupa kmetijskih proizvodov odpomore tudi tem neugodnim platem gospodarstva.

Posredovanje nabave kmetijskih potrebščin in odkup kmečkih proizvodov z izločitvijo profitarskih prekupcev je velik cilj Kmečke gospodarske zadruge. Toda to bo mogoče v uspešnem merilu izvesti šele takrat, ko bo med vse kmete pronicnila zadružna zavest. Danes je seveda poleg razgledanih gospodarjev še mnogo premalo kmetov organiziranih v zadrugi in le nekaj vsega blagovnega in denarnega prometa gre skozi zadrugo. Lahko trdimo, da je blagovno zadružništvo v pliberškem okraju v začetku svojega razvoja, toda dosedanji uspehi kažejo, da so možnosti za razvoj dane, čimbolj se bo širil krog moralno in strokovno dobro vzgojenih zadružnikov.

Vemo, da so najvažnejši činitelji za uspešen razvoj in napredek zadružništva na razpolago; razporedimo jih lahko v človeka, delo in kapital.

Ljudi imamo, ki so člani zadruge, mnogo pa jih je, ki bodo v bodoče vstopili in sodelovali v zadrugi s svojo osebo. Zadružniki so tisti, ki sami upravljajo zadrugo in s skupnim delom skušajo doseči cilje, ki so si jih zastavili. Treba je podkrepiti zadružno slogo in disciplino s primerno prosveto, kar bo vezalo na zadrugo tudi tedaj, če je treba kaj žrtvovati za bodoče koristi. V obče bo tudi ta zadruga takšna, kakršni so njeni člani, zato obstoja naloga za zavedne zadružnike, da vzgajajo ljudi v dobre zadružnike, ker pogoj za uspešno delo so požrtvovalni, pošteni, socialno čuteči in gospodarsko preudarni kmetje, ki imajo smisel za skupnost, premagujejo v sebi sebičnost in razdirajočo prepirljivost. Zadruga je združenje oseb, dela in kapitala; brez primernih obratnih, prevoznih sredstev, zgradb in podobnega ne more obstojati in napredovati. Vsi ti činitelji so na razpolago tudi v pliberški okolici, samo zbrati jih je treba in organizirati.

Take in podobne misli so izmenjavali kmetje zadružniki minulo nedeljo po seji Živinorejske zadruge. Zaradi tega lahko pričakujemo, da bo tudi Kmečka gospodarska zadruga Pliberk v bodoče še bolj napredovala v smeri medsebojne blagovne in denarne izmenjave v korist našega dolinskega in gorskega kmeta.

Ob uspešnem zaključku Kmetijskih visokošolskih tednov

(Nadaljevanje s 1. strani)

na splošno, v prvi vrsti pa pri mehanizaciji kmetijstva. Pokazalo se je, da je pretežna večina naših kmetovalcev še na usodni poti premalega računanja in odklanjanja računov o rentabilnosti svoje produkcije in potrošnje delovne sile. Ob tej ugotovitvi pa stoji pred vsemi našimi gospodarskimi javnimi delavci odgovorna naloga, da dajo na svojem področju in v svojem delu več poudarka gospodarskemu računu, da ozdravimo naša kmečka gospodarstva ran, ki mu jih sekata neznanje in konservativna površnost.

Ko poročamo o poteku predavanj, moramo pa tudi ugotoviti neodgovornost ljudi v Mohorjevi hiši, ki so po eni strani z otročjimi čenčami poskušali odvajati ljudi od udeležbe na predavanjih, po drugi strani pa so na dolgo in široko razpisali in priporočali udeležbo na Kmetijskem visikošolskem tednu zbornice v Celovcu, o katerem so bili itak vsi kmetje obveščeni po listu „Der Kärntner Bauer“. Nočemo podcenjevati strokovnjakov, ki so tam predavali, nasprotno izrekamo jim vse priznanje. Ob potrebah našega podeželja pa je zelo značilno, da se Tednikovi gospodje navdušujejo za to, da bi kmetje trošili denar za vožnjo v Celovec, medtem ko jim podtalno prišepetavajo, naj se predavanj v domači besedi in poljudnosti ter v domačih krajih z nižjimi stroški in manjšo zamudo časa ne udeležijo. Vse to moremo razumeti le tako, da je cilj teh gospodov v tem, da z beganjem odtegnejo ljudem ponujeno gospodarsko izobrazbo, da bi le-ti gospodarsko še bolj zaostali in končno — po skupni volji — Kadrasove Družbe Steinacherja — gospodarsko propadli.

Uspeh Kmetijskih visokošolskih tednov pa je v tem, da so ne oziraje se na vse okoliščine te namene odločno prekrižali in ponesli obilo novega znanja in nove volje do življenja v naše vasi, da bodo uspešneje napredovale po poti stvarnosti in vzajemnosti k visokemu poslanstvu ohranitve slovenskega življa in preskrbe ljudstva z vsakdanjim kruhom.

Blaž Singer.

Tudi na Radišah so se pridno udeleževali predavanj pri Mežnarju

Zahvala SKZ

Pokrajinski odbor Slovenske kmečke zveze se zahvaljuje vsem svojim krajevnim funkcionarjem, ki so s svojim trudom in delom doprinesli k uspehu letošnjih Kmetijskih visokošolskih tednov.

Zlasti pa se zahvaljuje vsem predavateljem, v prvi vrsti univerzitetnim profesorjem ing. Sadarju, ing. Levstiku, ing. Pircu in ing. Jelačinu, nadalje dr. Pavšiču, ing. Orašu in ing. Novinšeku, ki so vztrajno prenašali vse napore, ki jih povzročijo tako obsežna predavanja. Enako izreka zahvalo vladnemu svetniku dr. Hinnerju od Agrarne okrajne oblasti v Celovcu, ing. Tschiritschu, dr. Mirtu Zwitterju, dr. Franciju Zwitterju, Tomu Kupperju, Francetu Verniku, Blažu Singerju in Feliksu Smolniku za njihova predavanja.

Zahvala pa gre tudi Slovenski prosvetni zvezi, Zvezi slovenskih zadrug in slovenski sekciji radia Celovec, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli do doseženega uspeha.

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

Na tem mestu bomo objavljali diskusijske prispevke k perečim vprašanjem, ki zadevajo naša kmečka gospodarstva, njihovo rentabilnost, potrebo prilagoditve sodobnim zahtevam naprednega in donosnejšega gospodarjenja, vprašanje delovne sile, mehanizacije v kmetijstvu, gospodarskega računa in podobno. Današnji prispevek objavljamo kot uvod v obravnavanje teh vprašanj. Vse izkušene in razgledane ter za napredkom stremeče gospodarje in gospodarstvenike pa pozivamo, da s svojimi prispevki sodelujejo in pomagajo iskati pota, po katerih bi se naša vas mogla izkopati iz sorazmerne revščine in gospodarske zaostalosti.

Uredništvo.

Tok časa vse bolj ostro postavlja pred slehernega kmečkega gospodarja vprašanje o rentabilnosti dela in o uporabi razpoložljive delovne sile na kmetiji. V kmečkem gospodarstvu je človek čedalje bolj iskana stvar. Na kmetiji, kjer je pred dobrimi petdesetimi leti našlo zaposlitev in primeren zaslužek še 8 ljudi, so pred 20 leti delale še 4 osebe, danes pa delata samo še dva človeka. Vse drugo je šlo iz vasi v svet za boljšim kruhom. Kmetija jim ni mogla dati takega kruha in življenja, kakor so ga jim nudili drugi poklici.

Ni dovolj, če na to vprašanje samo odgovorimo, da na kmetih nihče več noče delati, da so „posli“ predragi, kakor ni dovolj če rečemo, da je treba manjkajočo delovno silo nadomestiti z določenim številom in vrsto kmetijskih strojev, ter se, ne oziraje na naravne poljske in gospodarske zakone usmeriti samo še na pridelke, ki imajo: na trgu dobro ceno, kar pomeni, da je po njih veliko povpraševanje. Vse to bi bilo sila enostranski odgovor in tako ravnanje za kmetovalca samega in za skupnost zelo usodno.

S problemom rentabilnosti dela na kmetiji je danes ravno tako kakor z vprašanjem opreme kmetije s stroji, orodjem in drugimi tehničnimi napravami povezana tudi danim naravnim pogojem ustrezajoča smer kmetijske proizvodnje in njena tržna sposobnost. Če se vprašamo, v čem je rentabilnost dela na kmetiji, potem je premalo, če bi odgovorili, da je ta v sodobnih modernih strojih, ki pa „za nas in naša polja niso“. Dodati moramo še, da je rentabilnost dela na kmetiji tudi v dvigu donosnosti njenih panog in v primernem razvijanju njene tržne sposobnosti (večina naših kmetij razen živine skoraj nič ne pridela za trg). Ne gre samo za to, da s stroji, orodjem in tehničnimi napravami nadomestimo onih šest ljudi, ki jih je kmetija zgubila, gre za več. Gre za tem, da moramo na poljih in travnikih kmetije tudi več pridelati, kakor smo doslej. Življenje kmečkega človeka zahteva več izdatkov za njegove potrebščine, kakor jih je zahtevalo pred desetletji. Stroji, orodje in tehnične naprave za nadomestitev človeške delovne sile so dragi, njihov nakup zahteva ogromne vsote denarja, ki morajo biti kmetiji še za časa njihove uporabnosti — to je povprečno v 5 do 15 letih — neposredno ali posredno vrnjena. Stalne izdatke zahteva tudi uporaba in vzdrževanje strojev in tehničnih naprav. Spričo naravnost mizernega stanja kmečkih gozdov pa morajo danes in v bodoče kriti te izdatke — oziroma investicije — povečani donosi iz panog kmetijstva. V nasprotnem primeru nobena naših kmetij kljub vsej svoji mehanizaciji ne bo prišla na zeleno vejo — do rentabilnosti dela na kmetiji.

Gre pa tudi za to, da najdemo pota, ki v največji meri omogočajo ceneno uporabo kmetijskih strojev in naprav, torej pota, po katerih bo zamudnost dela res najmanjša, sposobnost za dvig proizvodnje pa največja. Življenje samo nas uči, da moramo več sejati ako več orjemo in da moramo več krmiti, ako želimo več namlesti. Če pa želimo lažje delati, moramo odpraviti zlo dolgih poti, moramo bolj razviti ono panogo, kjer je olajšava dela najbolj potrebna. Zlo dolgih poti je mogoče odpraviti s preureditvami v gospodarskih poslopjih na eni in z zložitvijo (komasacijo) zemljišč na drugi strani. Če nam je živina dala največ dela in smo si delo v zvezi z živino poenostavili in mehanizirali, potem moramo skrbeti prav za to, da bo od živine prišlo več dohodkov kot doslej. Če vidiš, da n. pr. traktorja, mlatilnice ali sejalnice sam ne moreš kupiti ali — bolje rečeno — da zasebni nakup gospodarsko ni rentabilen, potem bo pametno, da se boš ali proti zakupu poslužil sosedovega zadružnega ali pa stroja tvoje bližnje strojne postaje. Morda se bo kdo odločil kupiti stroj tudi skupaj s sosedom ali skupno z večjim številom kmetovalcev.

Iz podanega uvoda naj povzamemo, da imamo v pogledu na mehanizacijo našega kmetijstva opraviti z vrsto zelo perečih in samoposebi zelo zagonetnih problemov.

Če začenjam s pričujočim prispevkom razčlenjevati vprašanje mehanizacije in rentabilnega gospodarjenja na naši vasi, želim, da bi sleherni kmetovalec utrl pot do jedra tega perečega vprašanja, ter na temelju lastnih izkušenj in stremljenj prispeval k napredku lastnega in ostalih kmečkih gospodarstev. Poudarjam pa, naj receptov nihče ne pričakuje. Razprava, ki bo sledila, bodi le pobuda za razmišljanje, predvsem pa za javno diskusijo o poteh, ki bi jih veljalo vpeljati v svrho napredka našega kmečkega gospodarstva.

(Se nadaljuje.)

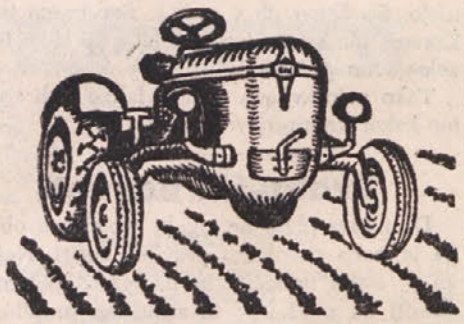

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV

ŠIMI JANACH:

Ogrci - paraziti naših domačih živali

Često opažamo, da je naše govedo pokrito po križu, plečih in deloma tudi na prednjih prsih z bulami, ki imajo velikost golobjega jajca do oreha. Marsikateri se je morda že izpraševal, kako pridejo živali do teh bul? Vsakemu kmetu je v letnem času, posebno pa tedaj, ko sonce prav močno pripeka, padlo v oči, da začne goveja živina na paši „bzati“ (biesen, nemško). Rožanci in Gorjanci pravijo, da je žival pičila „bzavna muha“, dočim uporabljajo v Podjuni izraz „huda muha“. Pravo slovensko ime za to muho je goveji zolj. Sedaj se pojavi vprašanje, če ta insekt žival dejansko piči in zakaj pride do takega poplaha na paši. Znanstveno je dokazano, da bežijo živali instinktivno pred tem insektom, in prva žival prenese „bzanje“ na celo čredo, ki si išče nato zavetišča bodisi v vodi, grmovju, ali pa v žitnem polju.

Tej muhi ni treba pikati, odnosno srkati krvi, ker živi ženska muha sorazmerno samo kratek čas in nima druge naloge, kakor da zleže svoja jajca na gostitelja, v tem primeru na govedo in to na zadnje noge in zadnji del trebuha med dlako ob koži. Poedina muha lahko znese 343—372 jajc. Jasno je, da se ne razvije iz vsakega jajca spet po en „imago“, to je odrasla muha, kajti narava sama poskrbi, da dve tretjini tega legla propadeta, bodisi v začetku, bodisi sredi razvoja.

Kaj se dogaja s temi jajci? Ta so prilepljena na dlako in po treh do šestih dneh se iz njih razvije ličinka. Po šestih urah je ta ličinka že sposobna, da leze s pomočjo svojih trnastih izrastkov po dlaki proti koži, in se s časom prerine skozi dlačno poro. Tedaj ličinka ni večja od pol mm. Nato sledi potovanje ličinke po organizmu, ki je sorazmerno komplicirano in dolgo in zaradi tega zelo zanimivo. Iz dlačnega tobolca potuje po živčnih progah v hrbtenični kanal živali. Na tem potovanju se parkrat levi, to se pravi, da sleče parkrat svoj zunanji ovoj, ki je postal premajhen za razvijajočo se ličinko.

Iz hrbteničnega kanala potuje nato na mesta, ki so ji najbolj po godu. Ta mesta so: podkožje na križu, plečih in deloma na prsih. Tam, kjer se definitivno naseli, takoj naredi malo luknjico, skozi katero prihaja do ličinke zrak, katerega sedaj že potrebuje. Luknjico prebije skozi kožo živali s pomočjo svojih trnastih izrastkov, ki jih ima na zadnjem delu, in s pomočjo nekega fermenta, katerega v to svrho proizvaja. Ta faza razvoja, to je od hrbtenice do kraja, kjer si napravi luknjico, traja okoli dva in pol meseca. Med tem časom se zopet dvakrat prelevi in doseže velikost enega in pol do dva centimetra. V začetku je ličinka rumenkasto-siva, tekom tretjega štadija pa postane temne do črnkaste barve. Sedaj je dosegla svojo velikost in zrelost in lahko zapusti svojega gostitelja, kar stori v zgodnjih jutranjih urah, ali pa ponoči. To se zgodi na ta način, da si pomaga deloma sama, deloma pa s pomočjo živali, ki s svojimi gibi pri ležanju in vstajanju pritiska na te ogrke.

Ličinka se takoj, ko je izpadla, zarije v kravje blato, zemljo ali gosto travo, in se po dvanajstih do šestintridesetih urah spremeni v bubo — nemško: Puppe. Kot buba ostane približno en mesec, dokler ne izleti iz nje ob lepem vremenu novi govedji zolj. S tem je razvojni krog končan, odnosno se znova začne.

Gospodarsko škodljive posledice ogrcev se odražajo v zmanjšani količini mleka pri obolelih živalih in to za 10—30 odstotkov, poleg tega vplivajo ogrci škodljivo na sam razvoj organizma in na vzrejno vrednost živali. Med boleznijo se poslabša tudi kakovost mesa, ker so najboljši deli rumenkasti ali krvavo prežeti. Močno posute živali se zelo slabo pasejo, kajti napeto mišičevje pritiska na te bule, ki se nahajajo na mestih, kjer izstopajo živci iz hrbteničnega kanala, kar je povezano z velikimi bolečinami.

Največ pa izgubi na svoji vrednosti koža, ker so najboljša mesta preluknjana. Čeprav se jamice zarastejo, se pri obdelavi točno vidijo hrape, ker so zaraščene samo z vezivnim tkivom, ki pa je samo nadomestilo za kožno tkivo in pri strojitvi ni odporno.

V prvi avstrijski republiki je znašala škoda, ki jo je povzročil ta parazit 15 milijonov šilingov.

Kako pa tega škodljivca zatiramo? Samo načrtno uničevanje s strani vseh lastnikov živine in države kot take, ima lahko v ogroženih krajih dobre uspehe. V Danski na primer, je bilo zatiranje tega škodljivca po zakonu predpisano. Odstotek obolelih koz, ki je znašal prvotno 30 odstotkov, je padel po načrtnem iztrebljenju na 4 odstotke.

Zdravljenje z raznimi Derris-ovimi ekstrakti, na primer mažami, se ni tako obneslo, kot so v začetku pričakovali. Še najbolj se je obneslo mehanično odstranjevanje, ki je pri mali invaziji parazitov lahko izvedljivo. Ogrc izvlečemo s pomočjo kljukaste iglice (Häcknadel), ki je podobna iglici za kvačkanje. S to iglo ga izvlečemo do tretjine, celega pa izvlečemo nato s pinceto. Seveda je potrebno imeti pri tem malo vaje in tehnike. Paziti je namreč treba, da ličinke pri tem opravilu ne pretrgamo ali pretisnemo, kajti organizem to tujo beljakovinasto snov vsrka, kar privede do alergičnih pojavov, to je do preobčutljivosti živali napram krvi tuji beljakovini. Ličink ne smemo tlačiti ali metali proč, temveč jih moramo sežgati.

Zatiranje ogrcev se prične aprila in ga lahko vršimo tja do poletja. V tem času preglejmo svojo živino in odstranimo te škodljivce, kjer jih najdemo.

Kombinirajmo oranje in brananje

V eni predzadnjih številk smo posestnike traktorjev opozorili na možnost, da kombinirajo oranje s traktorjem z brananjem potom brane tresilke (Rüttelegge). Ta brana se pri oranju priklopi namesto kosilne naprave in jo je mogoče ravno tako kot zadnjo, dvigati in spuščati na tla. Pri 30 PS traktorju, ki reže 2 brazdi, obdeluje brana v eni smeri štiri brazde, pri 15 PS traktorju, ki reže le 1 brazdo, pa dve brazdi. Tako je tudi pri obračalnem plugu mogoče vse brazde temeljito prebranati, navzlic temu, da branamo samo eno smer.

Poleg tvrdke Josef Haag, Schlitters na Tirolskem, ponuja brane tresilke tudi tvrdka Kienberger v Solnogradu; tvrdka J. Langzauner, Lamprechter na Zg. Avstrijskem pa z istim namenom in po istem sistemu ponuja brano drobilko (Sternkrümmelwalze). Si

VI VPRAŠATE — MI ODGOVARJAMO

UNIČEVANJE PLEVELA MED ČEBULO

Vprašanje:

Ali so znana kakšna sredstva za uničevanje plevela v nasadih čebule. Sadim zelo veliko čebule, ki se dobro proda. V zadnjih letih pa skoraj ne najdem več časa za pletev in mi plevel čebulo popolnoma preraste. K. R.

Odgovor:

Nobena druga kulturna rastlina ni tako izpostavljena zapleveljenju, kakor pa čebula. Zahteva po uničevanju plevela z kemičnimi sredstvi, je zato razumljiva.

Že nekaj let uspešno uporabljajo za uničenje v nasadih čebule „Kaliumcynamit“ in žvepleno kislino. Zadnja vendar zaradi nevarnosti za kožo in zaradi pomanjkanja proti kislini odpornih škropilnic skoraj ne pride v poštev.

Kaliumcynamit škropimo v 1 do 2% raztopini in je potrebno na ar okoli 8 do 10 l škropila. Z škropilom uničimo precej plevela (njivsko gorčico, peklenščka (Franzosenkraut); trav in osata z njim vendar ne uničimo. Škropiti moramo v času, ko so plevelnate rastline napravile 2 do 4 liste. Z 1%no raztopino smemo škropiti, ko so rastline čebule vsaj 5 cm visoke, z 2%no pa šele, ko so rastline 10—15 cm visoke (ko imajo 2 do 3 liste). Škropiti smemo samo ob suhem vremenu na suhe rastline. To škropilo je strupeno, zato je treba previdnosti; škropilnico po uporabi takoj temeljito očistimo.

Nadaljnja sredstva so še Dinitro- in Phenolspojine ter spojine mineralnih olj, ki jih uporabljamo, čim prične čebula odganjati. Dobro se je obnesel tudi apneni dušik.

Na splošno bi bilo svetovati, da vsa ta sredstva na mali površini preskusite, ker zahteva uporaba precejšnje spretnosti.

ČEBELARSKI KOTIČEK

Vinko Pečnik:

Pogovor s čebelarji

Dolgi zimski večeri minevajo in pomlad pošilja svoje prve sle v deželo. Upajmo, da nas bo starka zima skoraj zapustila in da nas bo lepa pomlad s čebelami vred spravila iz dremavice k novemu življenju. Predno pa svoj pogovor z vami nadaljujem, želim, da bi bilo letošnje leto vsem slovenskim čebelarjem bolj naklonjeno, kakor je bilo preteklo in da bi prineslo polne panje medu in obilo dobrih „prvcev“.

Marsikateri čebelar — začetnik gleda čebelarjenje zgolj iz lastnega dobička in ne upošteva splošni pomen čebel v gospodarstvu. Takega čebelarja spravi leto, kakršno je bilo lansko, predvsem pri nas v Podjuni, kaj lahko do obupa. Če pa pomislimo, da je v naravi in v življenju vse medseboj povezano in da se vse med seboj izpopolnjuje, potem nam ne bo težko dojeti pomen čebelarstva v kmetijstvu in v celotnem gospodarstvu.

Narava ni poklicala čebelo zato, da bo samo nabirala sladki med, temveč jo je poklicala predvsem zato, da z obletavanjem cvetočih rastlin in nabiranjem hrane oplaja cvetje sadnega drevja, ajde, sončnic, detelje itd. Če bi ne bilo čebel, bi za marsikateri naš kmetijski pridelek stalo slabo, ker bi cvetje rastlin ostalo večinoma neoplojeno. Tako pa čebela pri iskanju svoje hrane nehote oplaja cvetje. Dokazamo pa je tudi, da je čebela — če je vreme le količkaj ugodno — eden najodličnejših zatiralcev cvetožera na sadnjem drevju.

Poljedelec vzame zemlji s pridelki vsako leto velike množine hranilnih snovi, ki jih mora njej potom gnojenja sproti vračati, če hoče, da bo ostala rodovitna. Isto se godi živinorejcem. Čebelarju pa običajno ni treba dajati čebelam nobene hrane za proizvodnjo medu, ker si to same poiščejo. Med, ki ga napravijo čebele, pa je po svoji zdravstveni učinkovitosti narodnogospodarsko zelo dragocen. Na žalost se večina ljudi tega ne zaveda in raje uporablja nezdrave umetne sladkarije.

Kaj pomeni čebelarstvo v narodnem gospodarstvu vidimo iz poročila angleškega čebelarja Adama Kehrlerja, ki pravi, da je samostan v Buckfostu pridelal lani povprečno 65 kg medu po panju, kajti od 320 panjev je pridelal 21.500 kg. Tudi v koroškem merilu vidimo ta pomen. V minulem letu so zgornjekoroški čebelarji ponudili Deželni zvezi celih 32.000 kg medu, kar predstavlja vrednost okoli 800.000 šil. Nam seveda minulo leto ni bilo tako naklonjeno. Tudi smo že precej daleč od tako rekordnega pridelka medu, kakor ga vidimo iz angleškega poročila. Upajmo in delajmo nato, da bi ga prav kmalu dosegli.

Kaj bomo delali ...

... v sadovnjaku

Če sadnemu drevju nismo že v jeseni zakopali gnoj, kar bi bilo najbolj pravilno, storimo to takoj in sicer v kapu krone v širini približno tričetrt metra. Gnoj zakopljemo vsaj onemu drevju, ki kaže cvetno brstje. Samo ob izdatnem gnojenju bo drevo rodilo bolj zdravo in lepše sadje. Kjer stoje drevesa v vrstah, gnoj lahko s par brazdami podorjemo.

Mladim sadnim drevescem zakopljemo gnoj okoli drevesca 1½ — 2 m v premeru. Brez gnojenja mlada sadna drevesca v naših slabih zemljinah sčasoma shirajo in poginejo. Radi stradanja so sadna drevesca za škodljivce in pozebo dovzetnejša in veliko manj odporna kot pravilno hranjena drevesca.

Če nismo očistili in razredčili krone, storimo to takoj. Mlada sadna drevesca vsako leto sproti čistimo in redčimo, da vzgojimo redko krošnjo, da bi imelo sonce takoreč do vsakega lista dostop.

Ker letošnjo zimo zemlja ni bila zmrzla, je voluhar (rovnica krtica, miš) še lažje, takorekoč do površine zemlje, ogloda! korene mlajših sadnih drevesc. Zato takoj oglejmo vsa mlada drevesca. Pogubno delo voluharja spoznamo na sledeče načine: Že z očesom mogoče opazimo zaprte rove ob drevescu. Zemljo okoli drevesca z nogami pretipamo, če ni podrita od voluharja. V tem primeru je rahla in se pod nogo usede. Objedena drevesca se — če jih primemo z roko — rada zamajajo. V primeru močnejših poškodb jih lahko izpulimo. Če se drevesce maje, je znak, da ga je poškodoval voluhar.

Na izpuljenem drevesu bomo videli, ali se izplača, da drevesce še enkrat vsadimo ali pa je bolje zasaditi drugo drevesce. Vsakemu drevescu, ki je voluhar obžrl korenine, moramo vejno krono skrajšati na približno eno tretjino, da izravnamo sposobnost korenin za dovajanje hrane s potrebami po hrani s strani drevesa. Drevesce, ki nima skoraj nobenih korenin, ne more dovajati zadosti hrane v krono, ki jo je razvilo, ko je imelo še njej odgovarjajoče močne korenine. Če krone ne skrajšamo, bo drevesce zanesljivo poginilo.

Ing. Marko Polcer.

... v kmečkem gozdu

Ugodno vreme omogoča razna potrebna dela v kmečkem gozdu. Ob tej priliki bomo marsikje odkrili gnezdišča smrekovega lubadarja, ki je največja nevarnost za naš smrekov gozd. Vse napadeno drevje moramo takoj izdelati in ako se najdejo pod skorjo hrošči ali ličinke, moramo vso skorjo skrbno spraviti na kup in zažgati. Ta mesta morajo ostati pod stalnim nadzorstvom. V mesecu marcu se ob primerni toploti — pri 0 stopinj C — v nižjih legah že prične čas rojenja lubadarjev. Pripravimo se za obrambo. Kjer so gnezdišča lubadarja, posekamo v sončni legi eno ali več smrek, katere pustimo ležati celo na vejah. To drevo bodo lubadarji takoj napadli in samice zalegle jajca v rove. Ko so se samice popolnoma izlegle, tedaj obelimo drevo in zažgemo vso skorjo in veje. Ako bi mi prezrli pravi čas in bi bili hrošči že popolnoma razviti, tedaj bi mi s svojim delom šele sami pospeševali kalamiteto.

Poglejmo pa tudi po gozdu, če je kje potrebno sajenje in čiščenje ter če je potrebno, da damo naravni zasetvi svetlobe, da se ne zaduši? Za podsajanje pod redkim drevjem pridejo samo smreka, jelka in bukev v poštev, ki prenašajo nekaj let obsenčenje. S podsajanjem obvarujemo jelko in bukev pred pozno pozebo.

Semensko leto 1951 je na mnogih mestih napravilo bogato naravno pomlajevanje. Na teh mestih bomo mogli po par letih začeti odstranjevati stara drevesa, da ne bodo ovirala pomladek v rasti in razvoju. Vsak kmet, ki nima enakomerno star in sklenjen gozd, naj ne seka na golo. Seka naj samo tam, kjer je naraščaj že zagotovljen. S tem bo dosegel boljši donos iz svojega gozda.

Borovi in mecesnovi naravni pomladki zahtevajo takoj sonca. Mlad bor in mecesen ne preneseta obsenčenja od dreves, pa tudi ne od plevela. Ob takih neugodnih življenjskih pogojih zaostajata v rasti, mlado drevesce postane šibko in neodporno. Prav redka stara borova in mecesnova semenska drevesa pa lahko ostanejo še kakih 10 let na takih mestih.

Martin Zechner.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Bodimo otrokom prijatelji in vodniki

Prevladuje zgrešeno mnenje, da si pridobimo naklonjenost in prijateljstvo otrok z darovi in laskanjem. To kaže, da ne poznamo otroške duševnosti. Otroku se prikupi neka oseba, ne da bi mu kaj podarila. Sploh pa je neprestano obdarovanje otroka vzgojno napačno. Na ta način privzgojimo v otroku željo, da, celo pohlep po posesti, ki ni vedno dosegljiva. Ta poteza se vtisne v njegovo duševnost in ostane tam tudi pozneje, ko doraste in lahko celo prevladuje kot osnovna poteza značaja.

V čem torej leži umetnost, da se otroku prikupimo? Čustva se v nobenem primeru ne dajo kupiti! Otroka moramo vzeti kot osebo, ne pa kot igračo ali kaj podobnega. Šaljivi ton občevanja z otrokom najde navadno dober odziv. Toda paziti moramo, da ne presega meje, kajti sicer si bo otrok po svoje tolmačil in postal lahko nadležen! Z otrokom, ki še ne zna pravilno govoriti, ne smemo občevati v otroškem načinu, ampak moramo govoriti književno pravilno, da mu s tem olajšamo priučitev pravilnega govora. Otrok se vendar z vso silo prizadeva govoriti kot odrasli in mu ni všeč, če govorimo tudi mi tako kot on.

Simpatijo otroka si pridobi najhitreje oni, ki ravna z njim kot s sebi enakim, naravno, neprisiljeno in resno. Ne dajmo čutiti otroku, da je morda bitje, ki ni vredno, da se nanj ozremo ali da ga samo iz vljudnosti vprašamo: „Kako ti je ime? Koliko si star? Hodiš v šolo?“ Vse, kar hočemo povedati otroku, moramo dobro premisliti, da bo njegovi starosti primerno in dostopno! Če je otrok v družbi odrasle osebe, ga ne smemo nikoli prezreti! Otroka moramo pozdraviti in mu privoščiti vsaj nekoliko besed, da se bo čutil člana človeške družbe.

Otrok se izraža na različne načine. Včasih opazimo to že v rani mladosti. Ta otrok bo rad risal, drugi oblikoval iz peska in gline, tretji gradil to in ono, modeliral kako letalo itd. V tem delu moramo otroka podpirati in kazati zanimanje za to njegovo dejavnost. Globoko užalimo otroka, če nam ponosno pokaže ta ali oni izdelek, mi ga pa odpravimo z ironičnim nasmeškom.

Čeprav se otrok navadno ves zatopljen igra kje v kakem kotu, ima odprte čute tudi za dogajanja okoli sebi. To dejstvo navadno vsi radi pozabimo! „Saj ne posluša in ne razume!“ rečemo navadno. Tedaj smo navadno odrasli ljudje zelo brezobzirni do otrok in neodpustljivo grešimo. Nemoteno govorimo o tem in onem in ne tehtamo besed. Otroku pridejo tako na ušesa besede, ki nikakor ne spadajo niti v nejgov besedni zaklad, niti niso primerne za njegovo starostno stopnjo! Bodimo obzirni do otroka!

Otrok želi, da ga vključimo v svet odraslih. Ta želja rodi potrebo, da otroku na vse načine olajšamo ta vstop. Podpirajmo pravilno njegove dobre strani in s pravim taktom odstranjujmo slabe! Izogibajmo se vseh velikih in malih napak, da bomo otrokom prijatelji in vodniki! Tak način ravnanja z otrokom bo najlepše darilo, ki mu ga lahko poklonimo.

Kuharski recepti

Pljučna juha

Potrebuješ telečja pljuča, prežganje in zelenjavo.

Pljuča skuhaj, zreži jih na rezance. Naredi prežganje iz presnega masla, drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja, zalij, prideni zrezana pljuča, odišavi z limonovo lupinco, osoli in kuhaj. Po okusu lahko juho kisaš in popraš. Juho daš lahko na mizo z osušenim kruhom, narediš pa lahko omletne rezance in podobno.

Jetrna pašteta

Potrebuješ 30 dkg telečjih jeter, 15 dkg prekajene svinjine, 3 sardele, 2 žemlji, čebulin sok, dišave, 3 rumenjake, sol in nekaj rezin prekajene slanine.

Jetra ostrži in pretlači skozi sito. Enako pretlači sardele in namočene ter ožete žemlje. To vse skupaj zmešaj, pridaj še malo čebulinega soka, rumenjake, sol, dišave: piment, poper, muškat, cimet, klinčke, lovorjev list, ingver in drugo. Obloži poljuben model s tankimi rezinami prekajene slanine, napolni ga s pripravljeno zmesjo ter daj kuhat v soparo, kjer naj vre eno do eno in pol ure. Kuhano zmes v posodi ohladi. Preden jo zvrneš na krožnik ali v skledo, jo postavi za trenutek v vročo vodo. Zvrnjeno namaži s presnim maslom, okrasi z zelenim peteršiljem in če imaš, z aspikom. Poleg daj kruh.

Hrenovka v krompirjevem testu

Napravimo testo kot za krompirjeve svaljke. Skuhamo pol kg krompirja, vročega olupimo in takoj pretlačimo. Dodamo pol kg moke, malo soli, 2 veliki žlici belega zdroba, 1 jajce, malo maščobe in pognetemo gladko testo. Na deski ga razvaljamo za cm na debelo, zrežemo v podolgovate oblike v dolžini hrenovke. V sredo vsakega takega dela položimo polovico hrenovke, napravimo svaljke in jih polagamo v pomazan pekač. Svaljke pomažemo z maščobo tudi ob straneh, da se pri pečenju ne sprimejo. Spečemo jih v pečici. Serviramo tople. Zraven damo na mizo še solato, ali kako toplo zelenjavno prikuho.

Tako pripravljene svaljke lahko tudi spečemo kakor krompirjeve zrezke.

Praktični nasveti

Da moker plašč ne izgubi svoje lepe oblike, ga je treba predvsem pravilno sušiti. Najprej ga je treba natlačiti in nategniti, potem pa obesiti na obešalnik in sušiti na prepihu ali pa na vetru.

*

Če si premočiš klobučevinast klobuk, je najbolje, da ga takoj napolniš s tankim papirjem, obrneš, da so krajci zgoraj in pustiš v topli sobi, da se posuši. Če je potrebno, krajce zlikaš, vendar v večini primerov zadostuje da jih okrtačiš z mehko ščetko.

*

Na novih čevljih se ne poznajo dežne kaplje, če jih preden jih obujemo, natremo s pasto za čevlje.

Tudi lasje zahtevajo nego

Glave ne umivajte prepogosto! Čim pogosteje boste odstranjevale z umivanjem lasne maščobe, ki je produkt žlez lojnic, tem bolj in tem več bodo žleze producirale maščobe in lasje bodo po umivanju vedno hitreje postajali mastni. S tem, da tako pogosto odstranjujemo lasno maščobo, spodbujamo namreč žleze k vedno večji sekreciji. Zdravo lasišče je treba umivati na tri tedne, pogosteje ne. Potrebno pa je, da si vmes vsaj dvakrat tedensko temeljito izkrtačite lase s ščetinasto ščetko. Pri krtačenju morate ščetko na lasišču čutiti. S tem lasišče tudi masirate in tako pospešujete rast las.

Priporočljivo je, da pred umivanjem glave lasišče za dan ali dva namastite z ricinovim oljem. Lase umivajte v mehki vodi (deževnica ali prekuhana voda) in z mehkim, navadnim milom, ki ste ga nastrgale in prekuhale ali pa s šamponom, nato večkrat dobro izperite glavo, potem pa jo umijte še z rumenjakom, ki ste ga steple in na lasišču spenile. Ko ste lase z mlačno vodo dobro izumile, dodajte zadnji vodi tri žlice kisa ali sok pol limone. Plavolaske dodajo vodi lahko tudi nekoliko hidrogena ali nekaj kapljic salmiaka. Po kisu in limoni dobe lasje lep lesk in so voljni.

Lase si osušite v toplem prostoru in jih med sušenjem narahlo češite. Prav ob vroči peči ne sušite las, ne zavezujte jih mokrih v ruto in ne hodite z mokro glavo okoli. Prehladile se boste in lasje vam bodo izpadali. Pazite tudi na to, da si glave ne umivate, ko imate mesečno perilo. Ženski organizem je takrat bolj občutljiv za prehlade in lasje sami so nenaravno uporni, ali presuhi ali premastni. Saj je znano, da celo pričeske takrat „ne drže“.

Zmerno sončenje lasišča je vedno priporočljivo, nikakor pa ne prekomerno praženje na soncu. Lasje se pri tem preveč presuše in postanejo krhki, lasišče pa izloča preveč maščobe. Po polurnem sončenju je kar prav, da si s čim zasenčite glavo.

Čiščenje madežev

Madeže od rje odstranimo tako, da jih najprej dobro natopimo s toplim limonovim sokom, potem pa drgnemo s kuhinjsko soljo. Na volneni tkanini čistimo madež od rje z mešanico sladkorja, škroba in gline. Ko se ta znes na madežu osuši, jo postrgamo in po potrebi operemo. Zastarale madeže od rje odstranimo z razredčenim klorom, toda pri tem moramo biti zelo previdni in kar najhitreje izprati blago s svežo vodo, ker bi jo sicer klor razžrl.

Če likamo s premalo toplim likalnikom, bo na mokri tkanini ostal rjast madež, ki ga moramo takoj oprati v mrzli vodi in posušiti na soncu.

Madeže od tobaka, čaja, piva, sadja ali likerja na belem blagu operemo z navadno milnico in skuhamo v lugu, če pa so na pisanih tkaninah, naredimo mešanico iz žveplene kisline (na pol litra vode 10 kapljic kisline).

Madeže od joda čistimo z žveplom ali amonijakom.

Madeže od smole, katrana, lakov, tiskarske tinte in oljnatih barv čistimo z mešanico alkohola, amonijaka in terpentina in jih izperemo v topli milnici.

Madeže od vodenih barv izperemo z alkoholom, ki smo mu dodali nekoliko kisa.

Madeže od kolomaza bomo namazali z mastjo ali maslom ter oprali z milom, če pa je blago bolj fino, madež namažemo z mešanico terpentina in rumenjaka ali z bencinom.

Madeže od tinte odstranimo z vinsko kislino, dobro pa je tudi, če jih operemo v slani vodi in milnici. Če je madež svež, ga namočimo v sveže mleko.

Madeže od apna čistimo s krpico, namočeno v kisu.

Madeže od saj čistimo z vodo, v kateri se je kuhal fižol.

Madeže od mineralnih olj odstranimo z olivnim oljem, nato pa skuhamo v raztopini sode.

Madeže od vode lahko pustimo nekaj časa nad soparo in bodo izginili.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Dr. Z. D.:

O možganski kapi

Možganska kap (tako imenovana apopleksija) je najpogostejša od akutnih možganskih bolezni. Nastane na ta način, da poči v možganih neka večja ali manjša žila dovodnica (arterija). To se zgodi predvsem zaradi arterioskleroze možganskih arterij ali okvar teh arterij zaradi stare sifilistične bolezni.

Praktično zelo važen moment, ki pospešuje nastanek krvavitve v možganih, je visok krvni pritisk, ki je trajen ali nastane nenadoma. Na ta način se da pojasniti, da pride pogosto do možganske kapi pri bolezni ledvic, posebno zastarelih, dalje pri nekaterih krvnih boleznih in telesnih naporih, pri katerih se krvni pritisk nenadoma močneje poviša. Tudi pri duševnem vznemirjenju in pijanosti se lahko to dogodi. Možganska kap je bolezen, ki napada starejše ljudi preko 50. leta starosti. Prizadene večkrat moške kot ženske. Predvsem so v nevarnosti močne, rdečelične osebe, ki imajo močno hrano in rade pijejo alkoholne pijače. Tudi debelušne osebe spadajo v to skupino. Tudi družinska naklonjenost k tej bolezni obstoji. So družine, v katerih pride pogosto do kapi.

Krvavitev v možganih nastane desno ali levo, v sencih, v predelu nad ušesom, večkrat na levi strani kot na desni. Posledice krvavitve, ki jih opazimo, so na nasprotni strani telesa, kot se je dogodila krvavitev. Ker je torej krvavitev največkrat na levi možganski strani, opazimo posledice na desni strani telesa, navadno v obliki večje ali manjše ohromelosti. Zaradi izliva krvi v možgane nastane uničenje dotičnega dela možganov. Če ostane bolnik pri življenju, nastane na mestu krvavitve pozneje rumenkasta brazgotina ali pa ostane votlina, napoljena s čisto tekočino.

Znaki te bolezni so zelo karakteristični. Do možganske kapi pride največkrat v zgodnjih jutranjih urah ali po kosilu. Bolnik se je lahko pred tem odlično počutil ali pa je imel mogoče glavobol ali vrtoglavico. Pogosto nastane kap pri telesnem naporu, po preobilni alkoholni pijači, ali po večjem razburjenju, ker pride v teh primerih do povišanja krvnega pritiska, ki ima potem končno za posledico poškodbe žile dovodnice v možganih. To smo na kratko že zgoraj omenili. Bolnik se nenadoma zgrudi in pade nezavesten. V nekaterih primerih pride do nezavesti polagoma. Bolnik je najprej zmeden, pri slabi zavesti in šele nato nezavesten. Lahko kmalu umre, takoj v začetku bolezni ali po nekaj dnevni nezavesti. Velikokrat se pa kritično stanje po nekaj dneh izboljša in bolnik po daljšem času ozdravi z večjimi ali manjšimi posledicami. Glede na letni čas opažamo, da do kapi pride pogosteje spomladi in jeseni, kot tudi pri drugih boleznih pogosto v tem času nastane poslabšanje. Obraz je pri bolniku, ki ga je zadela možganska kap, navadno močno rdeč. Dihanje je težko, bolnik smrči.

Ohromitve na telesu se ne opazijo takoj, ker je bolnik v začetku bolezni nezavesten in v nezavesti so vse mišice že itak ohlapne. Kmalu pa na njem opazimo, da mu en ustni kot visi navzdol, kar je posledica ohromitve obraznega živca. Kot posledico očesnih mišic opazimo, da bolnik gleda na eno stran, navadno na ono stran, na kateri je prišlo v možganih do krvavitve. Mišice na roki in nogi desne ali leve telesne strani so brez napetosti, ohlapne in nesposobne za gibanje. Gibi so popolnoma ali samo deloma nemogoči. Pri možganski kapi pride lahko tudi do povišanja telesne temperature (vročine).

Napad bolezni lahko traja nekaj ur pa tudi več dni. Če traja več kot 48 ur, je to slab znak, da bo bolnik ostal pri življenju. Tudi potem, ko že minejo prvi najtežji znaki, je bolnik še vedno v nevarnosti, ker lahko nastanejo ponovne krvavitve v možganih. Sploh je bolnik prva dva tedna po kapi vedno v nevarnosti, da podleže tudi kaki drugi bolezni (na primer pljučni ali drugim komplikacijam).

Kot značilna posledica možganske kapi se končno razvije večja ali manjša ohromelost ene telesne strani, nasprotne oni strani, na kateri je nastala krvavitev v možganih. Lahko nastanejo tudi motnje v govoru in vidu. V splošnem opažamo, da posledice, ki se ne izgubijo v 9 mesecih po začetku bolezni, navadno ostanejo za vedno. Kar se tiče možnosti, da pride do ponovne kapi, moramo omeniti, da je to odvisno predvsem od osnovne bolezni (arterioskleroza, bolezen ledvic, visok krvni pritisk). Če se ta izboljša, je verjetnost, da ne bo prišlo do ponovne kapi.

Kako naj se zadržimo v primeru, da smo prisotni pri bolniku, ki ga je zadela možganska kap? Bolnika moramo najprej namestiti v miren sedeč položaj z dvignjeno glavo. Čim prej je treba poklicati zdravnika, ki bo poskrbel za vse ostalo. Bolniku damo medtem na glavo hladne ali ledene obkladke. Bolnik se mora večkrat na dan položiti na desno in levo stran, s čimer preprečimo nastanek pljučnice in ran na hrbtu in v križu zaradi nepremičnega ležanja. Dobro nam tu služi zračna blazina. Bolnik se ne sme niti telesno niti duševno obremenjevati. Hrana naj bo enostavna, brez začimb in malo slana, predvsem mlečna in rastlinska. Alkohol, tobak in prava kava so popolnoma neprimerni za takega bolnika.

Da boš zdravo in dolgo živel

Danski zdravstveni reformator dr. Hinthede je podal za zdravo in dolgo življenje naslednja navodila:

1. Živi kolikor mogoče na svežem zraku. Po možnosti imej v spalnici tudi pozimo odprto okno.
2. Ogibaj se bivanja v prevročih, prenatrpanih, slabo zračenih prostorih, kjer se zbira mnogo ljudi.
3. Oblači se letnim časom primerno: poleti se čimbolj približuj modi, ki vlada v deželah ob ekvatorju, pozimi se ne zavijaj pretirano.
4. Skrbi za zadostno gibanje vsega mišičevja na svežem zraku.
5. Ne štedi z vodo in milom!
6. Jej samo trikrat dnevno, zveči dobro in nehaj, ko ti najbolj tekne.
7. Ne uživaj alkoholnih pijač!
8. Opusti cigarete, cigare in pipo!
9. Ako si prijatelj kave ali čaja, si privošči od vsakega dnevno samo po eno skodelico.
10. Ne spreminjaj noči v dan in dneva v noč. Vstajaj zgodaj in pojdi zgodaj spat!
11. Kakor v jedi in pijači, bodi zmeren tudi v uživanju vseh ostalih zemeljskih sladkosti!

KOLEDAR

Petek, 13. marec: Teodora, muč.
Sobota, 14. marec: Matilda.
Nedelja, 15. marec: Klemen M.
Ponedeljek, 16. marec: Hilarij in Tacijan.
Torek, 17. marec: Jedert, devica.

SPOMINSKI DNEVI

13. 3. 1848 Izbruhnila na Dunaju marčna revolucija, ki je pometla z absolutizmom. Metternich je moral zbežati — 1938 Hitler je nasilno priključil Avstrijo k tretjemu rajhu.

14. 3. 1848 Prva zmaga marčne revolucije — v Avstriji odpravljena cenzura — 1875 Rojen v Škofji Loki botanik dr. France Jesenko — 1883 Umrl v Londonu ustanovitelj znanstvenega socializma dr. Karel Marx — 1898 Ustanovitev ruske socialno-demokratične delavske stranke.

15. 3. 1942 Začetek III. sovražne ofenzive proti enotam NOV in POJ.

16. 3. 1414 Na Gosposvetskem polju zadnje ustoličenje. Ustoličen je bil vojvoda Ernest Železni.

Dvanajst žensk je nasedlo premetenemu sleparju

Italijanska policija išče nekega Roberta Avancinija, ki si je dovolil prav poseben način sleparstva. Nadal si je izmišljeno ime in se izdajal kot strokovni zdravnik. Izdal je oklic na debele, naj se zglasijo pri njem, ki da jih bo s posebno metodo rešil tolšče, ki se bo zmanjšala po nekaj urah. In zares, nekega jutra se je oglasilo pri njem v ordinaciji nič manj kot dvanajst debelih dam. Neka ženska, ki je pri Avanciniju igrala vlogo „asistentke“, je povabila dame, naj se podajo v kabine in slečejo in naj oddajo tudi svoje dragocenosti, ker da se bodo posluževale tudi toplih kopeli. Dame so nato vse svoje obleke in okraske izročile skozi zavese „asistentki“. Namišljeni zdravnik in njegova pomočnica sta obleke in dragocenosti zložila v dva kovčka, zaklenila vrata in pobegnila. Ko so popolnoma nage ženske spoznale, da so nasedle sleparju, so se silno vznemirile in razburile, ena izmed njih je tudi jadikovala, da je oddala svojo zlato nožno verižico.

Slepar in njegova pajdašinja sta uplenila oddanih stvari, ki znašajo vrednost nad 2 milijona lir in njiju policija do danes še ni izsledila.

Naročniki, premislite in odločite!

Naročniki in bralci „Slovenskega vestnika“ si verjetno niso mogli razlagati, zakaj v tem tednu niso sprejeli sredne številke. Res, izostala je, čeprav ni bilo vmes nikakšnih tehničnih zaprek. Morebitna domneva, da si je uredništvo na vsem lepem privoščilo par dni oddiha, je seve zgrešena. V uredništvu nismo mislili na počitek, nikakor ne. Nasprotno, že dalj časa premišljamo in tehtamo, kako bi željam bralcev najbolje ustregli, da bi bilo po možnosti čim širšemu krogu naročnikov najbolj prav.

Stojimo namreč pred vprašanjem, ali naj izhaja „Slovenski vestnik“ tudi še v bodoče, kakor je izhajal v zadnjem času, dvakrat na teden v dosedanji obliki glede vsebine in obsega posameznih številk, ali pa naj postane spet tedenski list.

Vprašanja pravzaprav nismo postavili v uredništvu. Sprožili so ga naročniki in bralci sami. Že tekom lanskega poletja in prej so se oglašali, in sedaj, ko se bliža pomlad in z njo obilica dela, spet marsikdo pravi, da bi bilo morda bolje, če bi list izhajal le enkrat na teden v obsegu dosedanjih dveh številk skupaj, zato pa z bolj pestro vsebino. Svoje mnenje utemeljujejo z dejstvom, da so bralci lista na podeželju razen v zimskih mesecih tako preobremnjeni z delom, da jim med tednom ne preostaja potrebnega časa, da bi list prebrali. Številka, ki izide ob sredah, navadno obleži do nedelje neprebrana, medtem pa pride že druga številka z novejšimi vestmi in vsebino.

Zavedamo se, da vse to drži. Vendar se v uredništvu ne bi radi odločili za kakšno spremembo preden ne zvemo za mnenje širšega kroga naročnikov. Za lažjo presojo in odločitev pa bi bralce opozorili na nekatere dobre in šibke strani, ki jih imata obe možnosti.

Dvakratno izhajanje tedensko — v sredah na štirih, v sobotah pa na šestih straneh — ima prednost zlasti za bralce, ki hočejo biti bolj na tekočem glede političnih dogodkov doma in po svetu. V taki obliki je list lahko do neke mere informativni list, ki pa kot navmesna oblika seve ne dosega niti aktualnosti dnevnika niti ne temeljitosti in pestrosti tedenskega lista. Časopis na štirih straneh že sam po sebi ne more nuditi toliko raznolike pestrosti, da bi lahko zadovoljil v enaki meri vse naročnike hkrati. Če morda ustreže enim, že zmanjka prostora in ne more več vsebovati tega, kar druge zanima. V kolikor so prvi z vsebino zadovoljni, se drugim in tretjim zdi tak list pust in nezanimiv.

Obsežnejši tedenski list ima to prednost, da lahko nudi vsled večje pestrosti, ki je že zgolj prostorno omogočena, vsakemu bralcu nekaj vzpodbudnega in zanimivega. V tedenskem listu je možno bolj temeljito obravnavati važnejša politična, gospodarska in kulturna vprašanja. Uvrstitev stalnih rubrik za najrazličnejša področja družbenega dogajanja, udejstvovanja in življenja, bodisi da je to zadružništvo, zdravstvo, gospodinjstvo, vzgojeslovje, šport, tehnika itd., lahko poveča pestrost in zanimivost takega lista. Ne more pa seveda več v toliki meri vršiti vloge aktualnega informatorja o dnevnih dogodkih, kar tudi ni njegova naloga.

To je samo nekaj pogledov na razliko med listom, ki izhaja dvakrat na teden in listom, ki bi izhajal na teden le enkrat, kakor ga nekateri bralci želijo.

Da bi naročnikom omogočili bolj živo primerjavo, smo tokrat izpustili sredno številko in se odločili za poskusno številko tedenskega lista, ki pa seve samo površno odgovarja nakazani zamisli in bi se moral zlasti glede pestrosti še v marsičem izpopolniti.

Pripominjamo, da bi v primeru odločitve za tedensko enkratno izhajanje obsegal list 8 do 12 strani, vsak mesec enkrat pa bi dodatno izšla še ilustrirana priloga „Slovenski vestnik v sliki“.

*

Naročniki in bralci, premislite in čimprej pismeno ali osebno sporočite uredništvu svoje mnenje o nakazanem vprašanju.

V to svrho se lahko poslužite „Naročilnice“, ki je natisnjena v današnji številki. Izrežite jo in jo po možnosti uporabite za pridobitev novega naročnika, na naslovni strani pa prečrtajte, kar se ne sklada z Vašo željo ter oddajte podpisano in frankirano ali pa v kuverti na pošto. Zlasti pa nas bo veselilo, če boste v posebnem dopisu zavzeli k stvari svoje stališče in nam poleg svojega gledanja v tem vprašanju sporočili še svoje morebitne želje o vsebini „Slovenskega vestnika“, svojo kritično oceno ter svoje predloge za njegovo zboljšanje. Uredništvo bo vse pobude skušalo čimbolj upoštevati v interesu skupnosti vseh naročnikov in bralcev „Slovenskega vestnika“.

Uredništvo.

Porodna zanimivost

V zdravniških krogih obravnavajo z velikim zanimanjem nenavaden pojav, ko je neka žena porodila v presledku 16 ur dva dečka, ki jih nikakor ni mogoče označiti kot dvojčka. Pri materi so nastopile dvakratne med seboj neodvisne porodne bolečine, ker vsebuje dvojne notranje organe in je torej dvakrat zanosila.

V tolažbo starim samcem

Starim samcem, ki bi si še zaželeli v pristanišče zakonskega življenja, navajamo v tolažbo, da mož nikoli ni prestar, da se ne bi mogel poročiti in si izbrati ženo. Najstarejši mož svoje dežele Turk Ilkin, ki je star 112 let in se je že leta 1877 kot narednik udeležil turško-ruske vojne, se je pred kratkim poročil in vzel nekoliko več kot polovico mlajši 43-letno ženo za svojo življenjsko družico.

Celovec letos vključen v potniški letalski promet

Od 17. maja naprej bo vzpostavljena redna potniška letalska proga med Amsterdamom in Celovcem in nazaj preko Frankfurta. Da bi javnost pravočasno obvestili o tem pomembnem tujskoprometnem dogodku, je v četrtek minulega tedna Kraljevsko nizozemska letalska družba (KLM), ki bo to letalsko progo vzdrževala, priredila v Celovcu tiskovno konferenco za domače novinarje.

Glavni predstavnik omenjene letalske družbe A. C. Tolk se je ob tej priložnosti pohvalno izrazil o pripravah na celovškem letališču, ki bi lahko bile zgled celo nekaterim znanim letalsko-prometnim centrom v Evropi. Direktor Regeur pa je obrazložil potek predvidenega letalskega prometa, ki bo omogočil potnikom najbolj enostavno in prijetno ter hitro potovanje po vsej zapadni Evropi in celo preko nje, kajti ta proga bo imela tako dobre prometne zveze, da bo na primer v enem poldnevu lahko priti iz Celovca do Londona.

KLM je danes najstarejša še obstoječa letalska družba na svetu, ki bo na progi v Celovec uporabljala najmodernejša in za take proge najpripravnejša dvomotorna letala tipa „Convair“. Zaenkrat bodo letala pristajala v Celovcu in spet odletela vsako nedeljo okrog poldne.

— Izrežite po črtah —

Odpošiljatelj: .....

.....

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal v sedanji obliki dvakrat na teden.

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal enkrat na teden na 8 do 12 straneh z mesečno slikovno prilogo.

Nezaželjeno prečrtajte!

Drucksache

Bücherzettel

znamka 30g

Slovenski vestnik

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10/I.

51

„Kje je Svrač?“ vpraša Gušetič, ko se vse pomiri. „Ali ti, Ilija, ne veš, da je Svrač županovi ženi v Brežicah izmaknil deset cekinov?“

„Kaj, tudi ta?“ se raztogoti vojvoda. „Kje je, poiščite ga, tudi on bo visel.“

Zaman, Svrač je izginil brez sledi.

„He, he!“ se zasmeje čevljar, „moder mož je, konoplja mu smrdi.“

„Evo pismo za Nožino,“ reče Šimen Iliji, „dobro bi bilo, če krene na pot takoj.“

„Dobro, naj gre! Brat Marko, na noge! Na pot!“

Uskok skoči, se pretegne, vtakne pismo v nedri in zadene puško preko ramen.

„Baš med volkove me pošiljate, pa naj bo! Sila je in Bog bo pomagal. Ponesem pismo med brate, pop naj ji ga prebere in naj bom jaz kriv, če ne plane čez nekaj dni na Žumberku ogenj.“

„Reci bratom,“ ga pouči Ilija, „naj se spuste niz goro in speše proti Krškemu.“

„Bom. Tudi jaz pridem, če Bog da, na junaško svatbo. Zbogom, Ilija, dragi pobratim, naj te spremlja sreča povsodi! Zbogom, bratje, na veseli sestanek!“

Uskok in Ilija se poljubita. Nožina skoči zunaj na konja in jezdi po poti, ki drži na uskoške gore.

Bilo je že kasno in kmetje vojaki so pospali, ko se nedaleč od Save sestaneta v nočni megli dva človeka.

„Doročič,“ zašepeta eden, „ali si ti?“

„Sem, Drmačič. Kaj si mi mislil povedati?“

„Ti greš jutri v Metliko?“

„Da.“

„Ali si se premislil? Neumna kmečka glava je v naši torbi. Gospoda nam jo bo drago plačala; mrežo poznamo.“

„He! Vse lepo, jabolko je lepo — toda kaj naša prisega?“

„Ali je treba držati besedo, katero si dal razbojniku? Ti pa so po zakonu razbojniki. Torej?“

„Dobro, ali kako?“

„Lahko. Napisal bom pismo. Ti ga boš nesel Alapiču v Jastrebarsko, kjer je tvoj brat. V Metliko ne boš šel. Jaz pojdem nekaj poti s teboj, porečem, da grem poizvedovat. Verjeli bodo.“

„A potem?“

„Vrnil se bom h kmetom.“

„Toda . . . .“

„Umolkni! Slišim korake. Ti tja, jaz v nasprotno stran. Torej jutri! Lahko noč!“

Napočil je lep dan. Mlado sonce se je ob bledem zimskem nebu lesketalo ko žarka rdeča krogla, sneg in ivje pa sta bleščala ko steklo. Na štajerskem bregu Save stoji v vrstah kmečka vojska. Na kranjskem bregu se je zbralo ljudstvo, radovedno, kaj bo, a z močnega gradu nad Krškem opazuje prizor skozi strelno lino tudi gospod upravitelj, ki je železna vrata trdno zaprl. S kranjske obale odrine brodar brod in pristane na štajerski breg. Tu je stal Ilija, okoli njega pa poveljniki čet, kapetan. Z ginjenim glasom spregovori Ilija:

„Bratje! Od svoje hiše smo se odpravili za svojo svobodo. Prišli smo v ta kraj in našli svoje brate. Močni smo in se vojskujemo za pravdo. Tu se delimo na dva pota, gremo pa za enim ciljem. Morebiti zadene vas ali nas nesreča, da se namerimo na gosposko vojsko. Naj vam srce ne kloni — pokažite, da ste ljudje in junaki!“ — Vojvoda sname kapo, dvigne oči in reče: „Bog, ti nas vidiš tu na tujih tleh na mrazu. Veš, da hočemo dobro, da nas ne tira zla namera. Daj nam, Bog, srečo! Zbogom, bratje, da se sestanemo pod Susjedom! Zbogom!“

„Ilija,“ pristopi k vojvodi kapetan Kupinič in položi tri prste na svojo sabljo, „prisegam, da te sablje živ ne bom spustil iz rok in da se bom boril, dokler bo v mojem srcu le kapljica krvi. Zbogom!“

Vojvoda in kapetan sta se poljubila.

Četa za četo se je na brodu prepeljala čez Savo, a s prvim brodom ‚advokat‘ in Metličan, in ko je pristal na Krškem zadnji brod, je Ilija komandiral svoji vojski:

„Naprej v imenu božjem na Sevnico! Zbogom, bratje!“ in maha s kapo v slovo tovarišem na drugi strani.

„Zbogom!“ se je odzvalo s kranjske strani tisoč grl. A Ilijina vojska je korakala dalje po štajerski zemlji proti zapadu. Dolgo je še med pogorjem vzdolž Save pel boben, dolgo se je razlegala v zategnjenih zvokih otožna hrvaška pesem.

Iz Krškega dirjata proti Drenovi vasi na leskovškem polju dva konjenika. Prvi je bil Metličan Doročič, drugi zakotni pisar Šimen Drmačič. Ko prideta do križpotja med Bregano in Kostanjevico, ustavi Šimen konja; za njim Metličan.

„Tako,“ pravi Šimen, „tu se nama je razstati. Ti kreni na vzhod preko Samobora k Alapiču, a jaz uberem svojo pot.“

„Kam?“

„Ne sprašuj, ampak samo izroči Alapiču pismo. Zbogom in srečno pot!“ Ne da bi počakal odzdrava, vzpodbode Šimen konja in oddirja na jug, medtem ko je tovariš obrnil konja v smer na Samobor.

Že se je mračilo, ko je Šimen po naporni poti zavil v kostanjeviške ulice. Potem ko je spravil konja v hlevu krčme, je poizvedoval, kje stanuje baron Joško Turn, obrstlajtnant Krajine in poveljnik Uskokov, in se, ko izve, jadrno odpravi k njemu.

Pred hišo je stalo nekoliko uskoških pešcev in krajinskih strelcev. Šimen se obrne do visokega postaranega človeka z dolgo črno brado, odetega v temnorjavo sobovino, ki je izpod ši-

Centrala angleške policije

Kdor je čital napete detektivske povesti o Sherlock Holmesu, pa tudi tisti, ki radi gledajo angleške policijske in vlomilske filme, prav gotovo poznajo iz njih Scotland Yard, znamenito centralo angleške policije v Londonu. To ime je postalo za marsikoga že skoraj legendarno in zato ni nič čudnega, če se mnogi tujci, ki obiščejo London in njegove znamenitosti, ustavijo tudi pred velikim obokanim vhodom tega poslopja, v upanju morda, da bodo mimogrede ujeli kakšno od številnih skrivnosti, ki jih hrani to tajinstveno poslopje.

Scotland Yard pa ni samo sedež izbranih tajnih agentov, ki jih pozna ves svet, ampak je tudi glavni sedež londonske policije, ki s 1500 policaji skrbi za red na 1812 kv. km londonskega področja.

Osebje te centrale šteje 20 tisoč uslužbencev — moških in žensk — ter poleg teh še določeno število civilnih uslužbencev. Scotland Yard in obsežna organizacija, ki je z njim povezana, stane letno ogromne vsote. Polovico tega plačajo londonski davkoplačevalci, drugo polovico angleška vlada.

Ogromen kriminalni arhiv te ustanove je na razpolago ne samo angleški, ampak tudi policijam drugih držav, ki iščejo tukaj pomoči pri reševanju najbolj zamotanih zločinskih problemov. Kriminalni arhiv obsega točen popis nad enega milijona ljudi in s posebnimi stroji se lahko v najkrajšem času zberejo z njega vsi potrebni podatki.

Leteča policijska četa Scotland Yarda ima pravico delovanja v katerem koli londonskem okraju. Njena številčna moč se drži v strogi tajnosti in ta četa je pravi teror kriminalcev. Člani leteče čete so izbrani med najbolj pogumnimi in sposobnimi za ta težavni posel. Vendar pa, kakor tudi drugi angleški policisti posebnega oddelka, niso oboroženi s strelnim orožjem.

Policisti Scotland Yarda tvorijo tudi nekakšno telesno stražo kraljeve družine, skrbijo za varnost odličnih tujih osebnosti, ki prihajajo na uradni obisk v Anglijo in za varnost ministrov. Njim je poverjeno nadzorstvo protidržavnih organizacij in zasledovanje najbolj skritih in nevarnih vohunov.

Posebna znamenitost Scotlanda Yarda je tudi tako imenovani „Črni muzej“. Ta oddelek obiskujejo samo policijski izvedenci in priviligirani obiskovalci. V njem hranijo vse stvari, ki so v zvezi z delom in zgodovino Scotland Yarda. Tu so razstavljena orožja vseh vrst, maske zločincev, ki so bili usmrčeni, ponarejeni bankovci in razno orodje ter druge pritikline, ki so v zvezi z zločinci vseh vrst. Samo v tem muzeju je dovolj materiala za celo vrsto policijskih romanov.

ŠPORT

PLANIŠKI TEDEN ZAKLJUČEN

V nedeljo, dne 8. marca, se je s tekmovanjem na 80-metrski skakalnici končal letošnji planiški teden. Poleg skakanja je bilo na sporedu tudi tekmovanje mladinskih reprezentanc Koroške, Videmske pokrajine in Slovenije v teku na 10 km dolgi progi. Na tej tekmi, ki je bila v soboto, je nastopilo deset Jugoslovanov, trije Italijani ter pet Avstrijcev. Najboljši Jugoslovan si je zlomil smuči ter tako izpadel iz borbe za prvo mesto. Prvi dve mesti sta zasedla Italijana, tretje Jugoslovan Pavčič. Avstrijec Dernoschnig je zasedel deseto mesto.

Višek planiških prireditev pa je bilo vsekakor skakanje na 80-metrski skakalnici. Že pri treningu v soboto so dosegli razni skakalci prav lepe daljave, tako da so že bili razvidni favoriti za prva mesta. Najdaljše skoke sta dosegla Anwander (Nemčija) 84 m in Rogelj (Jugoslavija) 85 m, kar je nov rekord skakalnice. V borbi z močnim vetrom in v hudi mednarodni konkurenci je tekmovalo v nedeljo 20 Jugoslovanov in 18 inozemcev. Tekmovanje, ki je bilo v začetku druge konkurenčne serije zaradi močnih padcev prekinjeno, je zlasti pokazalo, da se tudi mladina pojavlja med konkurenti za prva mesta. V oceni so računali tudi poskusni skok tako, da je zmagal 20-letni Anwander (Nemčija) pred Poldo (Jugoslavija) in Avstrijcem Schiffnerjem.

Vrstni red tekmovalcev: 1. Hermann Anwander (Nemčija) 215,5 (72, 77,5), 2. Janez Polda (Jugoslavija) 211,5 (71,5, 77), 3. Sepp Schiffner (Avstrija) 208,5 (72, 78), 4. Siegfried Kostner (Avstrija) 208,0 (74, 72,5), 5. Albin Rogelj (Jugoslavija) 203,5 (67, 71,5), 6. Zoran Zalokar (Jugoslavija) 202,5 (70,5, 72), 7. in 8. Janez Saksida (Jugoslavija) 199 (71, 77 in Rudolf Bärtschi (Švica) 199 (70, 68,5),

NAŠI SMUČARJI NA TEKME V JUGOSLAVIJO

Na povabilo Smučarskega kluba „Krim“ v Ljubljani bodo sodelovali pri tradicionalnem veleslalomu za „Dularjev memorial“ v nedeljo na Lipanci tudi člani Slovenske fizkulturne zveze iz Bilčovsa. S tem bodo vrnili naši smučarji članom „Krima“ prijateljski obisk na tekmovanju v Bilčovsu.

URADNE OBJAVE

IZPITI ZA GOZDNO POMOŽNO SLUŽBO

Urad koroške deželne vlade, oddelek za gozdarstvo, deželno gozdno nadzorništvo, javlja, da bo v jeseni 1953 državni izpit za gozdno zaščitno in tehnično pomožno službo. Prošnjo k temu izpitu je treba predložiti, opremljeno s potrebnimi prilogami do 31. marca 1953 pri Uradu koroške deželne vlade, oddelek 13 (gozdno nadzorništvo) Celovec, August-Jakschstrasse 9. Prošnjo je treba kolkovati s kolekom za 6 šilingov in vsako prilogo, če ni original, s kolekom za 1.50 šilinga. Pristojbina za izpit znaša za avstrijske državljane 102 šilinga, za inozemce pa dvojni iznos. Prošnji je treba priložiti: 1) potrdilo o uspešnem obisku gozdarske šole; 2) potrdilo o dveletni gozdarski praksi; 3) dnevnik o dveletni praksi; 4) krstni in rojstni list; 5) dokaz o državljanstvu; 6) nravstveno spričevalo; 7) potrdilo o vplačanih pristojbinah.

STROKOVNI TEČAJ ZA DVOJNO KNJIGOVODSTVO

Drugi tečaj za dvojno knjigovodstvo za kandidate za mojstrske izpite se bo pričel v ponedeljek, dne 16. t. m. v Zavodu za pospeševanja gospodarstva pri Deželni zbornici. Tečaj bo trajal en teden vsak dan popoldne in znaša prispevek za tečaj 60 šilingov. Prijaviti se je mogoče še ob pričetku tečaja.

SLOVENSKI vestnik
GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Naročilnica

Podpisani .....

iz ....., pošta .....

naročam od ..... 1953 „Slovenski vestnik“ in se obvezujem,

da bom naročnino redno plačeval.

Datum: ..... Podpis: .....

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Petek, 13. marec

10.45 Za dom — 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Mogoče vas zanima ...

Sobota, 14. marec

8.45 15 minut za našega malega poslušalca. Kar športnika zanima — 14.30 Želi si kaj — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.15 Filmski magacin — 18.30 Prijat'li zdaj vesel' bodimo! — 21.00 Mednarodni šlager-ekspres.

Nedelja, 15. marec

7.15 Sonce čez hribček gre, pesmi v nebo done... — 8.20 Igra godba na pihala — 10.00 Maša — 11.14 Lepe melodije — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 20.20 Radijski oder.

Ponedeljek, 16. marec

10.45 Veder dopoldne — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Teden in mi. 15 minut poje in igra Miro Kernjak — 20.15 Specialno za Vas! — 20.45 Literatura v ponedeljek.

Torek, 17. marec

10.45 Iskalna služba — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravilnost in škodljivost sladica. Iz tistih dni, ki bili so in več jih ni — 18.30 Za našo vas — 20.12 Opera.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Petek, 13. marec

14.00 Zabavni zvoki — 14.40 Kvarteti, kvinteti in okteti pojo slovenske narodne pesmi — 18.00 Uredníkova beležnica in pionirska pošta — 20.00 Egon Tome: Tedenski zunanje-politični pregled — 20.15 Obisk pri Giuseppu Verdiju — 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

Sobota, 14. marec

12.45 Od melodije do melodije — 13.00 Jezikovni pogovori — 13.50 Kulturni pregled — 17.20 Za pionirje — 17.40 Poje Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Škoberneta — 19.40 Melodije in ritmi — 20.30 45 veselih minut — 21.15 Za ples in razvedrilo.

Nedelja, 15. marec

6.30 Pregled tiska — 8.00 O športu in športnikih — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.00 Oddaja za Beneške Slovence — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 13.10 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.00 Igra godba na pihala — 16.30 Radijska igra — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 16. marec

12.45 Slovenske narodne in umetne pesmi — 13.40 Od melodije do melodije — 18.30 Jezikovni pogovori — 19.40 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 20.00 Okno v svet — 20.10 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 17. marec

12.00 Slovenske umetne pesmi — 12.45 Med glasbenim sporedom kulturni drobiž — 16.10 Popoldanski koncert — 19.40 Valčki Johanna Straussa — 20.00 Radijska univerza.

---

rokega klobuka ravnodušno gledal v svet ter s prsti poigraval po svojem dolgem meču.

„Vaša milost,“ se prikloni pisar, „ali je veleblagorodni gospod baron Turn doma?“

„Je,“ nemarno odgovori Črni Matjaž, poveljnik hrvaških strelcev, in pomeri pisarja od pete do glave.

„Povedite me k njemu, prosim vas, in to precej; imam mu sporočiti važne vesti.“

„Kdo pa si?“

„Zelo uslužen človek in zvesto vdan gospodu baronu. Prosim vas, k njemu me vedite, ker je vsak trenutek zlata vreden.“

Častnik Matjaž vede Šimna po stopnicah pred vrata Turnovega stanovanja. Ko se je nekaj časa pomudil pri obrstlajtnantu, pozove Šimna v sobo, sam pa se odstrani.

Gospod Turn je bil velik možakar podolgovatega mračnega obraza z mogočnimi brki. Sedel je, odet v suknjič krajinskega častnika za mizo, na kateri so bili klobuk, meč, pisma in majhna svetilka. Baš je pisal dolgo pismo, a za njim je stal plavolas krajinski častnik Lasser, kapetan bihački, in prebiral sveženj papirjev. Turn dvigne glavo.

„Kdo si, od kod?“ vpraša Šimna v hrvatskem jeziku.

„Siromašen pisar od Sotle.“

„Pa kaj želiš od mene?“

„Od vas, vaša milost, ne želim ničesar; vi morate od mene želeti.“

„Jaz od tebe?“ se glasno zasmeje baron — „poslušajmo!“

„Morebiti ste slišali,“ nadaljuje Šimen, „da so hrvaški dihurji vdrli v vaš kokošnjak?“

„Hrvaške puntarje misliš? Vse vem,“ reče Turn, ki se je naglo dvignil.

„To je, nekaj vam je na ušesa prišlo, ker kmetje zadosti glasno bobnajo, pa tudi vaši Uskoki za vašim hrbtom čudno mrmrajo. Pazite. Pa oprostite, da rečem skratka, vi sploh ničesar ne veste, a jaz vse. Kako, kdaj, kje, kam, ker sem se vtihotapil v njihovo vojsko — vse njihove namere so mi znane.“

„Torej tudi ti si med puntarji?“ vzroji Turn.

„Prosim vas, vaša milost, poglejte te moje drobčkane kosti — jaz, pa puntar! Mislil sem oblasti ustreči. Zato sem med kmeti vohunil.“

„Torej povej!“ reče Turn, a Šimen se nasmehne in dé:

„Siromak sem, a roka pere roko. Najprej morate dati trdno besedo, da se mi ne bo ničesar zgodilo.“

„Naj bo! Dam ti besedo. Tu imaš aro!“ in pri teh besedah vrže Turn na mizo mošnjo. Smeje jo pisar stlači v žep, potegne iz nedri pismo in ga izroči baronu ter reče:

„Tu sem vam vse natančno napisal: poveljnike, čete, pot in kam mislijo kreniti. Berite in potem ukrenite, kako jim boste lažje in uspešneje zavili vrat.“

Turn začne brati, a Drmačič sede v kot na klop in sklonjene glave opazuje barona, čigar oči čedalje bolj pozorno lete po vrsticah. Naposled skoči in vzklikne v nemškem jeziku, da bi ga Drmačič ne razumel:

„Berite, gospod Lasser! Pri Bogu, tu je treba zasukati rokave. To ni šala, to ni preprosta kmečka vstaja, to je več, kakor mi je Stepko Gregorjanec sporočil. Še danes mora odjezditi v Ljubljano glasnik h kranjskim stanovom, da nese moje pismo, da naj se dvigne deželna bramba, drugi pa bo nesel pismo upravitelju celjskega okraja. Sam pojdem danes zvečer v Žumberk s tridesetimi konjeniki, da mi hudič Nožina ne premoti ljudi. Nesel jim bom svoje denarje, katere jim je dolžna banovina, da jih vsaj za nekaj časa pomirim. Vrnem se jutri. Črni Matjaž naj bo s svojimi sto strelci pripravljen, a vi, kapetan, zberite svoje konjenike. Prizadeval si bom, da zberem čim več Uskokov. Po mojem povratku bomo udarili na Krško, ker nikakor ne smemo dopustiti, da bi se kuga med kmečkim ljudstvom širila dalje. Ban, gospod Halek in hrvatski stanovi seveda po svoji navadi drže roke križem. Kam pa se misliš napotiti ti?“ vpraša Turn nato Šimna po hrvaško.

„Vrnil se bom h kmetom,“ se zareži pisar.

„H kmetom? Kaj boš tam?“

„Ali ni dobro, če imate v kačjem gnezdu svojega človeka? Ali vam ni Gregoričeva glava dragocena?“

„Je, bogami.“

„Kaj mi daste zanjo?“

„Petsto tolarjev.“

„Prisežete?“

„Prisegam.“

„Dobro. Lahko noč, velemilostljivi gospod baron! Moram se hitro vrniti, da ne bi zavohali izdaje. Ampak zaslužil sem več kot samo aro.“

„Na, petdeset tolarjev.“

„Hvala. Pomnite, da so kmetje prepričani, da se jim bodo Uskoki pridružili. To je dobro za slepilo. Lahko noč!“

Izdajalec se vrača, kmalu po njegovem odhodu pa odjezdi baron Joško Turn v žumberške gore.

XXXIII.

Na kraju, kjer Sava, tekoč med štajerskimi in kranjskimi hribi, pri Vidmu prihaja iz tesni na ravno polje, stoji na kranjski strani nasproti Vidmu kot nekak rob dovolj velika gmota hribov, ki so presekani z dolinami in klanci. Kjer se voda na ovinku dotika hribovja, so bregovi dokaj strmi, malone navpični in med reko in hribom je ostalo komaj toliko prostora, da se je mogel mali trg Krško prilepiti ob breg. Na desni in levi edine ulice se nizajo skromne slovenske hiše okrog stare šilaste cerkve.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.